

555

408.9

2-19

Գր. 747/3.76

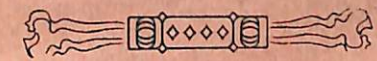
Ա. 11. 621

Գ. ՋԵԼԵԼԵԼԵ

ՋԵՌՆԱՐԿ ԷՍՊԵՐԱՆՏՈ ԼԵՋԻԻ

EKZERCARO DE
LINGVO ESPERANTO

K. Ĝalaljan (Djalalov)

TIFLIS
Presejo „Esperanto“
1913

408.9
2-19

58-1-5

APM.
2-1489a

24 APR 2010
EPOS JUL 25
Am-6215

2-1489a

4. 20000000

944

408.9
2-19

ՁԵՌՆԱՐԿ ԷՍՊԵՐԱՆՏՈ ԼԵԶԻԻ

EKZERCARO DE ==
== LINGVO ESPERANTO

K. Galaljan (Djalalov)

50325

МНБ. № 22352

TIFLIS
Presejo „Esperanto“
1913

Այս ձեռնարկը կազմելիս մենք օգտուել ենք հետևեալ գրաւորներով՝

1. Լուր-դա-լոր: Վ. Փափազեանի:
2. Fundamenta krestomatio de lingvo Esperanto և
3. Proverbaro Esperanta. (La Revuo. Februaro, 1910 j). De D-ro L. L. Zamenhof.
4. Choix de proverbes et dictons Armenien. P. B. Venise. 1888.
5. Բանաստեղծութիւններ: Յ. Յովհաննիսեանի: Վաղարշապատ. 1908.

40717-67

Ձեռնարկս ծառայելու է գլխաւորապէս Էսպերանտօ լեզուն սովորելու՝ այն երիտասարդներին և այն անձանց, որոնք ցանկանան ինքնուրոյն իմաստասիրել այդ լեզուն: Ծանօթ լինելով մեր գաւառական կեանքին, գիտեմ, որ հայ ուսուցիչների, երիտասարդ վաճառականների, նրանց գործակալների և արհեստաւորների մէջ կան շատերը, որոնք կը ցանկանային իրանց ազատ ժամերը նւիրել մի օգտակար զբաղմունքի և ո՞վ գիտէ, գուցէ նրանց միջից դուրս գան այնպիսիները, որոնք մօտաւորապէս մի տարի այդ հեշտ ուսանելի և քաղցրահնչիւն լեզուով պարապելուց յետոյ, ցանկանան իրանց թարգմանութիւններով ծանօթացնել հողագնդի բոլոր ազգերին հայ պատմական և զրականական գանձերի հետ, չէ՞ որ այժմս չի գտնւիր որքան և իցէ կուլտուրական ազգ, որի մէջ չլինին բազմաթիւ Էսպերանտիստներ:

Ձեռնարկը չլինել այստեղ և այն նշանաւոր գերի մասին, որ ունի Էսպերանտօ լեզուն միջազգային յարաբերութիւնների մէջ, միջոց տալով վաճառականներին հեշտ կերպով ստանալ կարեւոր առեւտրական տեղեկութիւններ և կազմել յարաբերութիւններ օտարերկրացի վաճառականների հետ:

Ես պարտաւորութիւն եմ համարում յայտնել եմ սրտանց շնորհակալութիւնը Մեծ. Պ. Յաբովը Խոջապիլեանին, որը իր խորհուրդներով և նկատողութիւններով օգնեց ինձ ձեռնարկս կազմելիս:

ԷՍԵՊԵՐԱՆՏՈ ԼԵԶԻ ԱՅԲՈՒԲԵՆԸ

Aa, Bb, Cc, Ĉĉ, Dd, Ee, Ff, Gg, Ĝĝ, Hh, Ĥĥ, Ii,
 ա, բ, գ, չ, դ, է, ֆ, Գ, ջ, հ, խ, ի,
 Jj, Ĵj, Kk, Ll, Mm, Nn, Oo, Pp, Rr, Ss,Ŝŝ, Tt,
 յ, ժ, Կ, Լ, մ, ն, օ, պ, ը, ս, շ, տ,
 Uu, Ŭŭ, Vv, Zz:

ու, ու (կարճ) վւ, դւ

Ծանօթութիւն: Այն տպարանները, որոնք չունեն
 ĉ, ĝ, ĵ և ŭ տառերը, կարող են փոխարինել նրանց՝
 ch, ĝh, hh, jh, sh երկրադրաներով և u տառով:

Առաջին դաս:

Unua leciono.

(Ունուա լէցիօնօ).

Tie sur la luksaj bordoj de Nigra rivero
 Տիէ սուր լա լուկսայ բօրդօյ դէ Նիգրա բիվէրօ
 vivis Haso. Li estis la plej bela kaj la plej
 վիվիս Հասօ. Լի էստիս լա պլէյ բէլա կայ լա պլէյ
 brava junulo de ĉi tiu lando. Neniu povis lin
 բրաւա յիւնուլօ դէ չի տիու լանդօ. Նէսիու պօվիս լին
 senarmigi.
 սէնարմիգի:

La rabistoj ne havis la kuraĝon vagadi
La rabistoj ne havis la kuraĝon vagadi
 ĉirkaŭ lia ŝafaro kaj eĉ la lupoj timis prok-
 ziri laŭ liaj ŝafaroj. Kiom Haso simpatiis al
 la lupoj, tiom li estis senkompata al malbono.
 Ĉu li estis senkompata al malbono?

* *

Tie-ĉi, sur-ĉi, luksa-ĉi, luksaj-ĉi,
 bordo-ĉi, bordo-ĉi, bordo-ĉi, bordo-ĉi, de Nigra
 rivero-ĉi, rivero-ĉi, rivero-ĉi, rivero-ĉi, vivi-ĉi,
 Li-ĉi, estis-ĉi, esti-ĉi, la plej-ĉi, bela-
 ĉi, kaj-ĉi, brava-ĉi, junulo-ĉi, heroo-ĉi,
 ĉi tiu-ĉi, tiu-ĉi, lando-ĉi: Neniu-ĉi
 povis-ĉi, povis-ĉi, lin-ĉi, senarmigis-ĉi

La rabistoj-ĉi, la rabiston-ĉi, ne
 havis-ĉi, havi-ĉi, la kuraĝo-ĉi, vagadi-ĉi,
 ĉirkaŭ-ĉi, lia-
 ĉi, (li-ĉi), ŝafaro-ĉi, eĉ-ĉi, la lupoj-ĉi,
 la lupo-ĉi, al-ĉi, ŝafoj-
 ĉi: Kiom-ĉi, simpatiis-ĉi, simpatii-ĉi,
 bono-ĉi, tiom-ĉi, senkompata-ĉi, malbono-ĉi,
 ĉi

* *

0 6 6 r.

I.

- 1) Sur bordoj de Nigra rivero kreskas kanejoj.
- 2) Ien bela knabo proksimiĝas al vi. 3) Brave! vi

havis la kuraĝon diri la veron. 4) Tie vi vagas kaj
 ĉi tie oni vin atendas. 5) La rabisto ne kuraĝas
 rabi la ŝafojn. 6) Vi estas senkompata al ĉi tiu
 maliculo kaj kompatema al ĉiuj mizeruloj. 7) Li
 estas la plej brava inter siaj samlandanoj. 8) Kia
 luksa ĉambro!

* *

hono-ĉi, ĉi

- Kie vivis Haso?
- Li vivis apud Nigra rivero, sur ĝiaj bordoj.
- Ĉu li estis bravulo?
- Jes, li estis la plej brava kaj la plej bela
 en ĉi tiu lando.
- Kiuj timis lin?
- La rabistoj, eĉ la lupoj.
- Ĉu Haso simpatiis al maliculoj?
- Ne, sinjoro, li estis senkompata al ili.
- Kie vagas la lupoj?
- Ili vagas, ordinare en arbaroj kaj ĉirkaŭ
 ŝafaroj.
- Ĉu la rabistoj proksimiĝis al ŝafaro de Haso?
- Ne, neniam, ili ne kuraĝis, ĉar timis Hason.

* *

Proverbaro Esperanta.

1. Fadeno iras, kien kudrilo ĝin tiras.
2. Se la ĉielo falus al tero, birdokaptado estus
 facila afero.

5, Serpento oni povas eviti, sed kolnmnion
neniam.

4. Se ia kaliko tro pleniĝas. la vino elverŝiĝas.

D-ro L. L. Zamenhof.

Քերականութիւն: (la gramatiko): Էսպերանտօն
ունի միայն մի որոշ մասնիկ-la, որը միեւնոյնն է բո-
լոր սեռերի, հոլովների և թուերի համար, օր. la patro-
հայր, la patrino-մայր, la patroj-հայրեր, la patrinoj-
մայրեր, la infano-երեխայ:

2. Գոյական անունը վերջանում է միշտ-0 տառով: օր. la domo-տուն, la glavo-սուր: Յոգնակի կազմելու համար պէտք է աւելացնել j տառը, օր. domoj, glavoj. Հոլովները միայն երկուս են՝ ուղղական և հայցական, հայցական հոլովը կազմելու համար պէտք է աւելացնել-ն տառը, օր. donu la glavon-տուր սուրը: Միւս հոլովները կազմում են նախդիրների՝ օգնութիւնով, սեռականի համար-de, folio de libro-գրքի թերթը, տրականի համար-al, al patro-հօրը, գործիականի համար՝ kun, per-per patro-հօրով, հօր միջոցով:

3. Ածակ. անունը վերջանում է միշտ-ա տառով, օր. bona, granda-բարի, մեծ: Հոլովները և թվերը կազմվում են նոյնպես, ինչպես գոյական անունն համար, օր. granda domo-մեծ տուն, grandaj domoj-մեծ տներ, de granda domo-մեծ տան և այլն: Բաղդատական աստիճանը կազմվում է-pli (աւելի) և գերադրականինը-plej (ամենա) բառերի օգնութիւնով, օր. alta-բարձր, pli alta-աւելի բարձր, la plej alta-ամենաբարձր: Համեմատութիւն կազմելու համար՝ քան թէ բառը թարգմանւում է el բառով, օր. pli blanka, ol ne-գո- աւելի սպիտակ, քան թէ ձիւնը (ձնից սպիտակ:

Լուր դա յուրի բնագիրը:

Այնտեղ-Սև ջրի չքնաղ եզերքներումն էր, որ ապ-
րում էր Հասոն: Երկրի սիրուն և քաջ պատանին էր
նա: Ոչ մի մարդ նրան չէր կարող զինաթափ անել:
Աւագակը սիրտ չուներ նրա հօտի շուրջը մանգալ և
ոչ իսկ գայլը ոչխարի կողքին քարշ գալ: Հասոն որ-
քան որ բարի էր գէպի լաւն, այնքան էլ անգութ էր
գէպի չարը:

❖ ❖ ❖

Երկրորդ դաս:

Dua leciono.

Belulo estis Haso, rava kiel matensuno.

Բէլուլիօ Էստիս Հասօ, ըաւա կիէլ մասէնսուռնօ.
La knabinoj de la tuta lando estis ensorĉitaj
Լա կնաբինոյ դէ լա տոլտա լանդօ Էստիս Էնսօրչիտայ
de lia vidaĵo. Kaj lia flutludo! Eble nur an-
դէ լիա վիդաժօ. Կայ լիա ֆլուտլուդօ! Էբլէ նուր ան-
ĝeloj havus tiom allogajn, tiom amelvokantajn
ջէլոյ հաւուս տիօմ ալլօզայն, տիօմ ամելվօկանտայն
sonojn de la voĉo, kiujn li laŭtigis el sia
սօնօյն դէ լա վօչօ, կիոյն լի լաուտիդիս էլ սիա
fluto. Tiuj sonoj fluis melankolie, vibradis kiel
ֆլուտօ: Տիոյ սօնօյ ֆլուիս մելանկօլիէ, վիբրադիս կիէլ
kvieta rivereto kaj triladis kiel la kanto de
կիւիէտա ըրիվէրէտօ կայ տրիլադիս կիէլ լա կանտօ դէ
enamiĝinta najtingaio.
Էնամիջինտա նայտինդալօ:

* *

Belulo-սիրուն, rava-չքնաղ, kiel-որպէս, maten-
suno-արշայոյս, (mateno-առաւօտ, suno-արև): La kna-

5, Serponton oni povas eviti, sed kolnmnion neniam.

4. Se ia kaliko tro pleniĝas. la vino elversiĝas.

D-ro L. L. Zamenhof.

* *

Քերականութիւն: (la gramatiko): *Էսպերանտօն* ունի միայն մի որոշ մասնիկ-*la*, որը միենոյնն է բոլոր սեռերի, հոլովների և թուերի համար, օր. la patro-հայր, la patrino-մայր, la patroj-հայրեր, la patrinoj-մայրեր, la infano-երեխայ:

2. Գոյական անունը վերջանում է միշտ-*o* տառով: օր. la domo-տուն, la glavo-սուր: Յոգնակի կազմելու համար պէտք է աւելացնել *j* տառը, օր. domoj, glavoj. Հոլովները միայն երկուս են՝ ուղղական և հայցական, հայցական հոլովը կազմելու համար պէտք է աւելացնել-*n* տառը, օր. donu la glavon-տուր սուրը: Միւս հոլովները կազմւում են նախդիրների շօգնութիւնով, սեռականի համար-*de*, folio de libro-գրքի թերթը, տրականի համար-*al*, al patro-հօրը, գործիականի համար՝ *kun*, per-per patro-հօրով, հօր միջոցով:

3. Ածակ. անունը վերջանում է միշտ-*a* տառով, օր. bona, granda-բարի, մեծ: Հոլովները և թուերը կազմւում են նոյնպէս, ինչպէս գոյական անուան համար, օր. granda domo-մեծ տուն, grandaj domoj-մեծ տներ, de granda domo-մեծ տան և այլն: Բաղդատական աստիճանը կազմւում է-*pli* (աւելի) և գերադրականինը-*plej* (ամենա) բառերի օգնութիւնով, օր. alta-բարձր, pli alta-աւելի բարձր, la plej alta-ամենաբարձր: Համեմատութիւն կազմելու համար՝ քան թէ բառը թարգմանւում է el բառով, օր. pli blanka, ol neĝo- աւելի սպիտակ, քան թէ ձիւնը (ձնից սպիտակ):

* *

Լուր դա լուրի բնագիրը:

Այնտեղ-Սև ջրի չքնաղ եղերքներումն էր, որ ապրում էր Հասօն: Երկրի սիրուն և քաջ պատանին էր նա: Ոչ մի մարդ նրան չէր կարող զինաթափ անել: Աւագակը սիրտ չունէր նրա հօտի շուրջը մանգալ և ոչ իսկ գայլը ոչխարի կողքին քարշ գալ: Հասօն որքան որ բարի էր դէպի լաւն, այնքան էլ անգութ էր դէպի չարը:

* *

Երկրորդ դաս:

Dua leciono.

Belulo estis Haso, rava kiel matensuno. Բէլուլօ էստիս Հասօ, բաւա կիէլ մատէսսունօ. La knabinoj de la tuta lando estis ensorĉitaj Լա կնաբինոյ գէ լա տուտա լանդօ էստիս էնսօրչիտայ de lia vidaĵo. Kaj lia flutludo! Eble nur an- Դէ լիա վիդաժօ. Կայ լիա ֆլուտլուդօ! Էրլէ նուր ան- ĝeloj havus tiom allogajn, tiom amelvokantajn ջէլոյ հաւուս տիօմ ալլօգայն, տիօմ ամելվօկանտայն sonojn de la voĉo, kiujn li laŭtigis el sia սօնօյն գէ լա վօչօ, կիոյն լի լաուտիգիս էլ սիա fluto. Tiuj sonoj fluis melankolie, vibradis kiel ֆլուտօ: Տիոյ սօնօյ ֆլուիս միլանկօլիէ, վիբրադիս կիէլ kvieta rivereto kaj triladis kiel la kanto de կիէլտա ըրիվէրէտօ կայ տրիլադիս կիէլ լա կանտօ դէ enamiginta najtingaio. էնամիջինտա նայտինգալօ:

* *

Belulo-սիրուն, rava-չքնաղ, kiel-որպէս, matensuno-արշալոյս, (mateno-առաւօտ, suno-արեւ): La kna-

binoj-*աղջիկներ*, (knabino-*աղջիկ*), de la tuta-*բոլոր*, lando-*երկիր*, (de la tuta lando-*բոլոր երկիր*), ensor-*ĉitaj-հմայուածներ*, (ensorĉi-*կախարդել, հմայել*), de lia vidaĵo-*նրա տեսքից*: Kaj-*և, իսկ*, lia-*նրա*, flutludado, flutludo-*սրնգանուագ, (fluto-սրինգ, ludo-նուագ, խաղ)*. Eble-*կարելի է*, nur-*միայն*, anĝeloj-*հրեշտակներ*, (anĝelo-*հրեշտակ*), havus-*ունենային*, (havi-*ունենալ*), tiom-*այնքան*, allogaj-*գրաւիչներ*, (alloga-*գրաւիչ*), amelvokantajn-*սիրայոյզներ*, (amelvokanta-*սիրայոյզ*), amo-*սէր*, elvoki-*դուրս կանչել, յուզել*, sonojn-*ձայները*: (sono-*ձայն*), de la voĉo-*կենդանու ձայնի*, kiujn-*որոնց*, li-*նա*, laŭtigis-*բարձրացնում էր*, (laŭtigi-*բարձրացնել*), el sia fluto-*իւր սրնգից*. Tiuj sonoj-*այն ձայները*, fluis-*հոսում էին*, (flui-*հոսել*), melankolie-*մեղաժաղձիկ*, vibradis-*կլկլում էին*, *դողդողում էին*, kvieta-*հեզ*, rivereto-*վտակիկ*, (rivero-*գետ*, rivereto-*գետակ: վտակ*), triladis-*դալլալում էին*, la kanto-*երգ*, de enamiĝinta najtingalo-*սիրահար սոխակի*:

* *

II. Ո Ճ Ե Ր.

1. La knabino estas gracie bela. 2. Malbeleco ne estas ankaraŭ malboneco. 3. En ĉi tiu lando ravas min la kantado de la najtingaloj. 4. Estas tre agrable vidi. kiel vi estas diligenta. 5. La rivereto murmuras apud mia fenestro. 6. Oni diras. ke najtingaloj tiel amas la rozon, ke estas enamiĝintaj je ĝi. 7. Mi aŭdas de ĉi tie la sonon de preĝeja sonorilo. 8. Ŝi bone ludas sur la violono; li ludas melankolie kaj triladas dolĉege. 9. Li krias

tiel laŭte, kvazaŭ oni lin mortigas. 10. Viandisto buĉas la ŝafon kaj tranĉas ĝin en diversaj partoj.

* *

Խօսակցութիւն Երկրորդ.

— Bonan tagon, sinjorino.

— Bonan tagon. sinjoro.

— Kiel vi fartas?

Mi vin dankas, sinjoro. mi fartas sufiĉe bone, kaj vi?

— Mi sentas, iomete la kapdoloron.

— Ĉu vi ne uzas ian rimedon, sinjoro?

— Ne, sinjorino, mi ne fidas al kuraciloj.

— Vane, kara sinjoro, medicino jam estas preciza scienco kaj oni devas fidi al ĝi.

— Eble, sinjorino, ja ĉiu de ni havas pri tio sian opinion?

— Komprenedle, nu, mi rapidas, ĝis revido, sinjoro, mi deziras al vi la resaniĝon.

— Mi tre dankas, ĝis bona revido, kara sinjorino, miajn salutojn al via familio.

* *

Proverbaro Esperanta.

1. De malgranda kandelo forbrulis granda kastelo.

2. Pro karta preno perdiĝis bieno.

3. Kie ajn rano iras, ĝi ĉiam marĉon sopiras.

4. Minaci per puĝno en la poŝo.

D-ro L. L. Zamenhof.

* *

Թերանանութիւն 4: Քանակական թւական ա-
նունները չեն հոլովուում. Unu-մէկ, du-երկու, tri-երեք,
kvar-չորս, kvin-հինգ, set-վեց, sep-եօթը, ok-ութը,
nañ-իննը, dek-տասը, cent-հարիւր, mil-հազար: Տաս-
նաւորները և հարիւրաւորները կազմուում են լոկ թւերի
իրար հետ միանալով. cent dudek unu-121. kvarcent
tridek ses-436, mil kvindek sep-1057: Դասական
թուականներ կազմելու համար աւելացնում են ածա-
կանի վերջաւորութիւնը, unua-առաջին, dua-երկրորդ,
tria-երրորդ և այլն: Բաղմացնելու համար աւելացնելու
է obl մասնիկը, duodla-կրկնակի, երկու անգամ, kva-
robla-չորեքիկն, duobla du estas kvar-երկու անգամ
երկուսը չորս է: Կոտորակ կազմելու համար աւելաց-
նելու է on մասնիկը՝ duono-կէս, kvarono-քառորդ:
Հաւաքականների համար աւելացնում են՝ op-triope-
երեքը միասին, kvinope-հինգը միասին: Բաժանական-
ների համար դնում են po մասնիկը՝ po kvar-չորս
չորս, po unu-մէկ մէկ, mi donis al ili po unu plumo-
ես տուի նրանց մէկ մէկ զրիչ:

5. Դերանուն: Անձնական՝ mi-ես, ci-դու (շատ
քիչ գործածելի է, նրա տեղը դրում է, համարեա,
միշտ-vi-դուք), li-նա, ŝi-նա (իքականի համար), ĝi-նա
(չեզօք սեռի համար)՝ իրերի, կենդանիների. ĝi estas
unu bela ŝafo-նա մի սիրուն ոչխար է si-իւր, ni-մենք,
vi-դուք, ili-նրանք, oni-անդէմ յօգնակի ձև, օր. oni
diras-ասում են, oni vin vokas-ձեզ կանչում են, Ստա-
ցականը կազմուում է, ստանալով ածականի վերջաւո-
րութիւնը. mia-իմ, via-ձեր, nia-մեր: Հոլովուում են
գոյականների նման, օր. min-ինձ (հայցական), mia-
իմս, al mi-ինձ:

Թարգմանութիւններ առաջին դասի:

Ո Ն Ե Ր. I.

1. Սև ջրի (գետի) եզերքների վրայ բուսանում
են եղեգնիններ: 2. Այս սիրուն երեխան մօտկանում է
ձեզ: 3. Կէցցէք, դուք քաջութիւն ունեցաք ճշմարտն
ասել: 4. Այնտեղ դուք քարշ էք գալիս, իսկ այստեղ
սպասում են ձեզ: 5. Աւաղակը չէ համարձակուում գո-
ղանալ ոչխարներին: 6. Դուք անողորմ էք դէպի այս
չարագործը և կարեկից դէպի բոլոր խեղճերը: 7. Նա
ամենաքաջն է իւր հայրենակիցների մէջ: 8. Ի՜նչ չքեղ
սենեակ:

Խօսակցութիւն առաջին դասի:

— Ո՞րտեղ էր ապրում Հասօն:
— Նա ապրում էր Սև գետի մօտ նրա եզերքներում:
— Արդեօք քաջ էր նա:
— Այո, նա ամենաքաջն էր և ամենագեղեցիկը
այս երկրի մէջ:
— Արդեօք ռիքեր էին վախում նրանից:
— Աւաղակները և մինչև իսկ գայլերը:
— Արդեօք Հասօն համակրում էր չարագործներին:
— Ոչ, պարոն, նա անողորմ էր դէպի նրանց:
— Ո՞րտեղ են արդեօք շրջում գայլերը:
— Նրանք սովորաբար շրջում են անտառների մէջ
և ոչխարների հօտերի շուրջը:
— Արդեօք աւաղակները մօտկանում էին Հասօյի
ոչխարի հօտին:
— Ոչ, երբէք, նրանք չէին համարձակուում, որով-
հետև վախում էին Հասօից:

Էսպերանտո. առածներ առաջին դասի:

1. Թեւ զնում է ուր ասեղը նրան քարշում է:
2. Եթէ երկինքը գետին ընկնէր, թռչուն որսալը հեշտ բան կը լինէր:
3. Օձից կարելի է փախչել, բայց բամբասանքից երբէք:
4. Եթէ թատը շատ է լքցւում, գինին դուրս է թափւում:

Դ-ր Լ. Լ. Զամենհոֆ:

* *

2դ դասի ընազիր. Սիրուն էր Հասօն, նոր ծագող արեւի պէս չքնաղ: Երկրի աղջիկներն խելքը զընում էր նրան տեսնելիս: Հապա նրա նւագէլը: Նրա սրնդից հանած ձայները կարելի էր որ հրեշտակները ունենային, այնքան գրաւիչ, այնքան սիրայուղ: Զայներ, որոնք հոսում էին մեղամաղձիկ, քչքչում էին որպէս հեղիկ վտակ, դալալում որպէս սիրահար սոխակ:

* *

Երորդ դաս:

Tria leciono.

La homo aŭ la besto aŭdinte tiujn ĉi sonojn, malgraŭvole alproksimiĝis, ŝtoniĝinte, penis ne perdi eĉ unu noton, unu nuancon.

Haso, kutime, sidiĝis sur supro de la ŝtonegoj, direktinte sian rigordon al larĝa horizonto. Nigra rivero fluis serpeotirante sub liaj piedoj kaj sonoretinta zefiro karesis lian frunton.

Kaj li ludis.

* *

La homo-մարդ, աւթէ, կամ, la besto-կենդանի, aŭdinte լսելով, sonojn-ձայներ, (sono-ձայն), malgraŭ-նվոյե-ակամայ, (malgraŭ-չնայելով մի... volo-կամք), alproksimiĝis-մօտեանում էր, (proksimiĝi-մօտեանալ), ŝtoniĝinte-քարացած, (ŝtoniĝi-քարանալ), penis-աշխատում էին, ne perdi-չկորցնել, noton-խաղը, (noto-նօտա, խաղ), nuancon-գեղգեղանքը, (nuanco-բարակութիւն, գեղգեղանք): Kutime-սովորաբար, (kutimo-սովորութիւն), sidiĝis-նստում էր, sur-վրայ, supro-կատար, գլուխ, de la ŝtonegoj-ժայռերի, direktante-ուղղելով, (direkti-ուղղել), sian-իւր, rigardon-հայացքը, larĝa-լայն, horizonto-հորիզոն: Fluis-հոսում էր, (flui-հոսել), serpentirante-զալարապտոյտ, (serpento-օձ, iri-գնալ), sub-տակ, ցած, piedoj-ոտքեր, (piedo-ոտք), sonoretinta-զղզղուն, zefiro-գեփիւտ, karesis-փայփայում էր, (kareso-փայփայանք), frunto-ճակատ, ludis-ածում էր, (ludi-ածել, խաղալ:

* *

Ո Յ Ե Ր III.

1. La homo diferencas de la bestoj per pli granda saĝo kaj per kapableco je la parolo. 2. Kiajn magiajn sonojn vi elvokas, sinjorino, de via fortepiano, ĉi tiujn sonojn devigas min alproksimiĝi kaj aŭskulti atente ĉiujn nuancojn- 3. Sur supro de ĉi tiu ŝtonego malleviĝis la aglo. 4. Mi kutime direktas mian rigordon tra larĝa horizonto al malproksima granda rivero. 5. Tiu ĉi rivero, kiel larĝkorpa serpento fluas, rapidas al maro. 6. Noktiĝas, eka-peras la steloj sur ĉielarkajo kaj la zefiro milde ŝancelas arbofoliojn.

* *

Խօսակցութիւն երոգ դասի:

III.

—Bonan vesperon. gesinjoroj

—Ha! bonan vesperon, sinjoro Doktoro, Kiel fartas vi kaj viaj kuracatoj?

—Dankas, kara fraŭlino, mi fartas tre done kaj miaj kuracatoj diversmaniere, kiu de ili resaniĝas, kiu ne ankoraŭ.

—Sed inter ĉi tiuj malfeliĉuloj ĉu troviĝas iu apud la morto?

—Ne, ne, fraŭlino, dank al Dio.

—Nu, tiam bone, nun sidigu do, kara Doktoro kaj permesu alporti vin unu glason da teo.

—Vi estas tre kampezema. estimata fraŭlino, tamen, pardonu, mi ne trinkas teon.

—Vere? kaj nek kafon?

—Nek kafon.

—Kial do? ĉar ĝi estas ekscitinta?

—Ĝuste diri, parte pro tio kaj parte dank al mia kutimo.

—Kaj kion vi trinkas ordinare por anstataŭi teon kaj kafon?

—La lakton, fraŭlino.

—Ies, kaj manĝetas kune ovojn?

—Vere, vere, vi konjektis.

—Nu, ĉi tio nemalfacila tasko; jen la lakto apude, mi regalos vin per unu glaso kaj la ovojn elektu vi mem.

* *

Proverboj Esperantaj.

1. Kiu mensogas kutime, mensogas sentime.

2. Kio en kapo sidas, la vizaĝo perfidas.

D-ro L. L. Zamenhof.

* *

1. Դրուստ խօսողի զգալը ծակ է:

2. Զուկը ծովումն է մեծանում:

* *

Քերականութիւն: Բայ: Բայերը դէմքով և թւով փոփոխող չեն, օր. mi faras-ես անում եմ, la patro faras-հայրը անում է, ili faras-նրանք անում են:

ա) Ներկայ ժամանակը ընդունում է-as վերջաւորութիւնը, օր. li faras-նա անում է, vi faros-դուք անում էք:

բ) Անցեալը ընդունում է-is վերջաւորութիւնը, օր. ni faris-մենք անում էինք, mi faris-ես անում էի:

գ) Ապառնին ընդունում է-os վերջաւորութիւնը, օր. ili faros-նրանք կանեն, mi kaj vi faros-ես և դուք կանենք:

դ) Պայմանական եղանակը ընդունում է-us վերջաւորութիւնը օր. mi farus-ես կանէի, vi krius-դուք կը կոչէիք:

ե) Հրամայական եղանակը ընդունում է-u վերջաւորութիւնը, օր. faru-արա, արէք, vi iru-դուք դնացէք:

զ) Անորոշ եղանակի վերջաւորութիւնն է-i օր. fari-անել, meti-դնել:

Թարգմանութիւններ երկրորդ դասի:

Ո Ն Ե Ր II.

1. Աղջիկը նազանի սիրուն է: 2. Տգեղութիւնը դեռ չարաորտութիւն չէ: 3. Այս երկրի մէջ դժայլեցնում է ինձ սոխակների երգեցողութիւնը: 4. Շատ դիւրական է տեսնել, ինչպէս դուք աշխատասէր էր: 5. Դետակը կլկլում է իմ լուսամասերի մօտ: 6. Ասում են, թէ սոխակները, այնքան են սիրում՝ վարդին, որ սիրահայտած են նրա վրայ: 7. Ես լսում եմ այստեղից եկեղեցու զանկի ձայնը: 8. Նա լաւ է ածում ջութակի վրայ, նա ածում է մեղամաղձաբար և գեղգեղում է շատ քաղցր: 9. Նա այնպէս բարձր է աղաղակում, որ կարծէս թէ սպանում են նրան: 10. Մտավաճառը մորթում է ոչխարը և կտրատում է նրան զանազան մասերի:

* * *

Խօսակցութիւն երկրորդ:

— Բարեւ, (բարի օր), տիկին:
 — Բարեւ ձեզ, պարոն:
 — Ի՞նչպէս է ձեր առողջութիւնը:
 — Շնորհակալութիւն ձեզ, պարոն, իմ առողջութիւնը բաւականին լաւ է, իսկ ձերը:
 — Եո մի փոքր գլխացաւ եմ զգում:
 — Արդեօք դուք որ և է միջոց չէ՞ք գործ դնում, պարոն:
 — Ոչ, տիկին, ես հաւատ չեմ ընծայում դեղերին:
 — Ի դուր, թանկագին պարոն, բժշկականութիւնը արդէն ճիշտ գիտութիւն է և պէտք է հաւատալ նրան:

— Գուցէ. տիկին, չէ՞ որ մեզանից ամեն մէկը պրա մասին իր կարծիքն ունի:

— Հասկանալի է, է, ես շտապում եմ, ցտեսութիւն պարոն, ցանկանում եմ առողջանալ:

— Ես շատ շնորհակալ եմ, մինչ ցբարի տեսութիւն, թանկագին տիկին, իմ ողջոյններս ձեր ընտանիքին:

* * *

Առածներ եւ ասածածներ երկրորդ դասի:

Էսպերանսական:

1. Փոքրիկ մոմի բոցը այրեց մեծ ամբոցը:
 2. Կարթի վաստակը կը կործանի քո տան յատակը:
 3. Գորտը ուր որ գնայ, ճահիճն է տեսչում:
 4. Բռունցքը գրպանի մէջ՝ խրոխտալը հէջ:
- Դ-ը Լ. Լ. Չամենհօֆ:

* * *

Երրորդ դասի բնագիրը:

Մարդ թէ անասուն, այդ ձայնը լսելիս, ակամայ մօտ էր գալիս, քարանում և աշխատում էր չկորցնել ոչ մի խազը, ոչ մի գեղգեղանքը:

Նստում էր Հասօն Ժայռերի գլխին, աչքերը ուղղած լայն հորիզոնին, Սև ջուրը գալարապտոյտ ոտքերի տակին, զղղղուն դեփիւռը խաղում ճակատին, և նա նւագում էր:

* * *

Զորորդ դաս:

Kvara licio.

Lstis interese vidi, kiel liaj hundegoj, metinte siajn kapojn sur piedegoj kaj direktinte la okulojn sur fluto, emocie ploris kaj blekis.

Ankaŭ estis necese vidi, kiel malsaĝaj ŝafoj forgesadis la manĝaĵojn kaj alproksimiĝis.

Haso povis ekskui la ŝtonojn, kartuŝi la ondojn de Nigra rivero. Li ensorĉis la naturon, ploregigis la zefiron, ekmovis ĉion kaj vekardigis la envion de la anĝeloj.

Tia estis Haso.

Kaj kiel povus la ŝafoj ne obei al suno de lia fluto!

* *

Interese-հետաքրքիրի, հրապուրելի, vidi-տեսնել, hundego-գամբու, metinte-դնելով, (meti-դնել), piedego-թաթ, (piedo-ոտք), emocie-յուզուած, plori-լալ, bleki-կնձկնձալ: Necese-պէտք է, malsaĝa-անմիտ, forgesi-մոռանալ, (forgesadi-շարունակ մոռանալ), manĝaĵoj-ուտելիք, kleralkolor, alproksimiĝi-մօտ գալ: Ekskui-դողացնել, kortuŝi-յուզել, ensorĉi-դիւղել, vekardigi-գողգոլ, ploregigi-ողբացնել, ekmovi-շարժել, envion-նախանձ: Povus-կարող լինելին, obei-հնազանդւել:

* *

Ո Ն Ե Ր IV.

1. Interese, ĉu vi vidas malproksiman riveron? 2. Jes, sinjorino, mi vidas ĝin. 3. La kapo kaj la piedegoj de tiu ĉi hundo estas belformaj.

4. Metu vian piedon sur ĉi tiun, tableton. 5. Li direktas siajn okulojn sur mian vizagon. 6. La bestoj blekas kaj ankaraŭ eldonas iufonojn la plorvoĉon. 7. La ŝafoj kaj kaproj estas kvietaj bestoj, nur ke la kaproj estas kelke petolemaj. 8. Ĉu ne kortuŝinte ĉirkaŭi sin per tiaj belaj estaĵoj? 9. Tiam vi haltu, ne iru pluen. 10. Ĉi tiu mongaĵo estas bona. 11. La forta vento vibre ondigas la akvon. 12. La rivereto tre ondiĝas, ŝajne pretiĝas la ventego. 13. Li pentras ĉefanĝelon. 14. La envieco estas homa difekto. 15. Vi tirankviliĝu malmulte, vi estas iomete ekscitita. 16. Nerimarkeble fluas dolĉa zefiro.

* *

Խօսակցութիւն IV.

—Bonvoliu, gesinjoroj transiri en mangoĉamb-ron.

—Vi okupu, gesinjoroj, sidlokojn, ĉe ni ne ekzistas la ceremonio, dislokigi la gastojn.

—Tre bona ordo, sinjorino, ĉar tiam la gastoj ne sentas sinĝenon.

—Vi sidiĝu, kara onklino, apud mi.

—Kara mastrino, permesu laŭ mia kutimo, preni la lokon kontraŭ mia edzino.

—Bone, bone, mi petas, sinjoro.

—Nun, sinjoroj, vi plenigu la pakaletojn, tie ĉi ni havas brandon kaj konjakon.

—Antaŭ la tagmanĝo mi preferas brandon, nur maldolĉan.

—Mi petas, pri la gusto oni ne disputas.

—Vere, vere, mi konsentas.

—Tiu ĉi barĉo, kara nevinjo, estas tre bona gusta, kuketoj estas ankaŭ bonaj.

—Vi prenu, sinjoro, acidkremon kaj longekuitajn ovojn.

—Ies, vere, ili estas ĝustokaze.

—Vi plenigu, gesinjoroj, viajn glasetojn, ni havas tie ĉi ruĝan kaj blankan vinojn, ĉiu kion deziras.

—Donu min, mi petas, unu pecon da rostaĵo, sed saŭcon tre malmulte.

—Eble vin plaĉos, kara bofrato, rostita fiŝo kun citrono?

—Ne, mi dankas, mi provos porkidaĵon kaj haringon.

—Vi pravu, kara onklo, ĉi tiun fromaĝon kaj haringon.

—Mi dankas, mi estas jam sata.

—Gesinjoroj, ni havas bonspecan likvoron, nesenutile trinki ĝin malmulte post tagmanĝo.

* *

Proverbaroj Esperantaj.

1. Kalumninte konstante, oni eĉ anĝelon nigrigas.

2. Oni elbatas kojnon per kojno.

D-ro L. L. Zamenhof.

* *

Aliaj nomoj kaj aliaj nomoj:

1. Uaguloj ne estas ĉiuj, ĉiuj estas uaguloj.

2. Ĉiuj estas uaguloj, sed ne ĉiuj estas uaguloj.

* *

Plena nomoj: Plena nomoj kaj Plena nomoj:

1) Ĉiuj estas uaguloj, sed ne ĉiuj estas uaguloj.

2) Ĉiuj estas uaguloj, sed ne ĉiuj estas uaguloj.

3) Ĉiuj estas uaguloj, sed ne ĉiuj estas uaguloj.

4) Ĉiuj estas uaguloj, sed ne ĉiuj estas uaguloj.

5) Ĉiuj estas uaguloj, sed ne ĉiuj estas uaguloj.

6) Ĉiuj estas uaguloj, sed ne ĉiuj estas uaguloj.

7. Plena nomoj: Plena nomoj kaj Plena nomoj:

8. Plena nomoj: Plena nomoj kaj Plena nomoj:

9. Plena nomoj: Plena nomoj kaj Plena nomoj:

* *

Plena nomoj: Plena nomoj kaj Plena nomoj:

Plena nomoj: Plena nomoj kaj Plena nomoj:

1. Plena nomoj: Plena nomoj kaj Plena nomoj:

խաղաղական ձայներ էք դուք դուրս կոչում, (հանում), տիկին, ձեր դաշնամուրից, այդ ձայները ստիպում են ինձ մօտենալ և ականջ դնել ուշադրութիւնով բոլոր բարակութիւններին: 3. Այս ժայռի գլխին իջաւ արծիւը: 4. Ես սովորաբար ուղղում եմ իմ հայացքը լայն հորիզոնի միջով դէպի հեռու մեծ գետը: 5. Այս գետը որպէս լայնամարմին օձ հոսում, շտապում է դէպի ծով: 6. Գիշերում է, երկեցան աստղեր երկնակամարի վրայ և զեփուր հեղիկ շարժում է ծառատերեւները:

* * *

Խօսակցութիւն երրորդ:

— Բարի երեկոյ, պարոններ և տիկիներ:

— Ա՛, բարի երեկոյ, պարոն բժշկապետ: Խօնչպէս է ձեր և ձեր հիւանդների առողջութիւնը:

— Շնորհակալ եմ, Թանկագին օրիորդ, ես շատ լաւ եմ, իսկ իմ հիւանդները զանազան կերպ, նրանցից ով առողջանում է, ով դեռ ոչ:

— Սակայն այդ դժբախտների մէջ գտնւում է մէկը մահամերձ, (մերձ ի մահ):

— Ոչ, ոչ, օրիորդ, փառք Աստծու:

— Է՛, լաւ է այն ժամանակ, հիմա նստեցէք ուրեմն, Թանկագին բժշկապետ և Թայլ տուէք տալ ձեզ մի բաժակ թէյ:

— Դուք շատ պատրաստակամ, (բարի) էք, յարգելի օրիորդ, սակայն, ներեցէք, ես թէյ չեմ խմում:

— Ուղիղ, և ոչ սուրճ:

— Եւ ոչ սուրճ:

— Ինչո՞ւ արդեօք, որովհետեւ նա գրգռող է:

— Ճշմարիտն ասել, մասամբ դրա շնորհիւ և մասամբ իմ սովորութեան շնորհիւ:

— Եւ արդեօք դուք ինչ էք խմում սովորաբար թէյը և սուրճը փոխարինելու համար:

— Կաթ, օրիորդ:

— Այո, և նախաճաշում էք ի միասին ձուանքով:

— Ուղիղ է, ուղիղ է, դուք հասկացա՞ք:

— Է՛հ, այդ դժուար ինդիր չէ, ահա կաթը մեկ մօտ, ես կը հիւրասիրեմ ձեզ մի բաժակ նրանով, իսկ ձուաները դուք ինքներդ ընտրեցէք:

* * *

Էսպերանտական առածներ 3-դ դասի:

1. Ով սուտ է խօսում սովորաբար, նա սուտ է խօսում լրբաբար:

2. Ինչ որ նստած է սրտի մէջ, կերպարանքը մատնում է:

Դ-ր Լ. Լ. Զամենհօֆ:

* * *

Առածներ եւ ասացուածներ 3-դ դասի:

1. Ĉe verdiranta kapo—truhava ĉapo.

2. Fiŝaro grandigās en maro.

* * *

Լուր-դա-լուրի բնագիրը:

Պէտք է տեսնել, թէ ինչպէս գամբոնները գլուխները Թաթերի վրայ, աչքերը սրնդին դառնապէս լալիս կնձկնձում էին:

Պէտք էր տեսնել թէ ինչպէս ոչխարներն այն անմիտ մոռանում էին ուտելը ու մօտ գալիս:

Հասօն քարերին էր դողացնում, Սև ջրի ալիքները յուզում: Բնութիւնն էր քարացնում, զնվիրւոն ողբացնում, ամեն ինչ շարժում ու հրեշտակների նախանձը գողցում:

Այդպէս էր Հասօն:

Էլ ինչպէս ոչխարները չհնազանդէին սրնգի ձայնին:

* *
*

Հիմգերորդ դաս:

Kvina leciono.

Por paŝtado li ludis „Berik“, por akotrinkado „Ĥasath“ kaj por arigi ĉirkaŭ si tiujn delikatajn bestojn „Voko de ŝafo“.

Apenaŭ la ŝafoj aŭdis flutsonon, ili lasis ĉion, transkuris ĉiun barilon, venis, kolektiĝis ĉirkaŭ Haso.

Vivis Haso tiel feliĉa, malproksime de l'homoj. en brakoj de la naturo, sur brusto de la montoj. Li estis feliĉa kiel unu princo, amata de sia ŝafaro kaj sindona al siaj kantoj.

* *
*

Pastado-արածացնում, akvatrinkado-ջուր խմելու, arigi-ժողովել, delikatajn-հեղ, քնքուշ, voko-կոչ, Apenaŭ-հազիւ, lasi-թողնել, ĉion-ամեն ինչ, transkuris-անցնում էին, barilo-արգելք, venis-գալիս էր, kolektiĝis-հաւաքւում էին, ĉirkaŭ-շուրջ: Vivis-ապրում էր, tiel-այդպէս, feliĉa-երջանիկ, malproksime-հեռու,

de l'homoj-մարդկանցից, en brakoj-գրկում, de la naturo-բնութեան, brusto-կուրծք, de la montoj-սարերի, princo-իշխան, amata-սիրւած, sindona-հուսկրուած:

* *
*

Ո ճ ե Ր V.

1. Tia bravulo estas mia filo. 2. Ĉu vi povas ne obei al ordono de via patro? 3. Mi aŭdas la sonon de lia fluto. 4. Ĉasistoj per korno alvokas siajn ĉashundojn. 5. Kia dolĉa muziko! 6. Ĉiutage en difinita horo li kolektas sian ŝafaron al akvotrinkado. 7. La paŝtisto frumatene pelas paŝti sian ŝafaron. 8. Vi estu delikata kun viaj gastoj. 9. Ĉiu besto postulas manĝaĵon kaj akvon, kiel ankaŭ aeron por spirado. 10. Ni estas feliĉa vidi, ke nia patrujo progresas kaj fariĝas unu kultura lando. 11. Feliĉulo! li estas estimata de ĉiuj samlandanoj. 12. Mi amas la naturon kaj ripozas ĉiam sur brusto de majestaj montoj.

* *
*

Խօսակցութիւններ V.

—Bonan matenon, sinjoro B.

—Bonan matenon, gesinjoroj, ĉu per kio mi povas vin komplezi?

—Ni bezonas havi unu bonan kompletan de manĝilaro kaj petas elekti kaj montri ĝin.

—Kun granda plezuro, vi bonvolu transiri en najbaran fakon de nia magazeno. Jen, mi povas

vin prezenti ĉi tiun belegan fajancan mangilaron; ĉi tie po dekdu malprofundaj kaj profundaj teleroj, tri diversgrandecaj pladoj, kolekto de saŭcujoj, glasingoj, kolekto de vinegrujoj, oleujo, piprujo kaj aliaj bagateloj.

—Bone, ĉio ĉi tio plaĉas al ni, vi nur aldonu unu karafon, po dekdu glasojn de teo, pokalojn de vino, pokaletojn.

—Tuj, jen porcelana kolekto de ĉinj, de lasta modo.

—Ni dankas. krom tio vi aldonu: po dekduo de tablotranĉiloj, forkoj, kuleroj kaj tekuleroj, tamen purargantaj.

—Eble; ĉi tie unu parto tre eleganta.

—Bone, bone, nun vi kalkulu-kiom ni devas pagi.

—Du cent dek rubloj, sinjorino.

—Ho, ĉi tio tre kara. ĉu vi ne cedos iomete?

—Pardonu, ni neniam pastulas troan.

* *
*

Առակներ եւ ասացուածներ:

1. Ստածու աչքը որ քաղցր լինի մատաղի դառը իրան ոտքով կը գայ քո դուռը:
2. Աստուած ամեն շնորհք մի մարդու չի տար:
3. Ամպի գոռոցի գեօրայ՝ անձրև չի գար:
4. Անպտուղ ծառին քար նետող չի լինիր:

*
* *

Ֆերականութիւն: Ընդհանուր կանոններ:

1. Իւրաքանչիւր բառ կարդացուած է այնպէս, ինչպէս գրուած է:

2. Շեշտը դրուած է միշտ նախադերձին վանկի վրայ, օր. patrino, propòno, մայր, առաջարկութիւն:

3. Բարդ բառերը կազմուած են լոկ իրար հետ միանալով, (գլխաւոր բառը վերջն է գրուած), բառերը գրուած են մէկը միւսի ետեից և կարող են ջոկել շեշտով: Ֆերականական վերջաւորութիւնները ընդունուած են որպէս առանձին բառեր, օր. vapersìpo-vapor-շողի, šip-նաւ, օ-դոյականի վերջաւորութիւնն է:

4. Երբ դրւած է մի ուրիշ բացասական բառ, ուր-բացասականը չէ գրուած, օր. mi neniam vidis ĝin-ես երբէք չեմ տեսել նրան:

5. «Ուր», «դէպի» հարցերին պատասխանող բառը ընդունուած է հայցական հոլով, օր. tie-այնտեղ, tien-դէպի այնտեղ, Tiflison-դէպի Թիֆլիս:

6. Ամեն մի նախդիր ունի իւր մշտական որոշ նշանակութիւնը, սակայն եթէ հարկաւորի նախդիր գործ դնել այն դէպքում, երբ ոճի միտքը պարզ չէ ցոյց տալիս, թէ որ նախդիրն է յարմար, այն ժամանակ գործադրուած է յէ նախդիրը, որը չունի ինքնուրոյն նշանակութիւն, օր. ցոյ՜ի je tio-ուրախանալ դրան ridi je tio-ծաղրել այդ, enuo je la patrujo-կարօտ հայրենիքի: Դրանով ոճի պարզութիւնը չէ խաղտուած, որովհետեւ բոլոր լեզուներում այդպիսի դէպքում գործադրուած է այս կամ այն նախդիրը, միայն թէ սովորութիւնը արդարացի է նրան, իսկ միջազգային լեզուում այդպիսի դէպքերում գործածութեան իրաւունքը տրւուած է՝ յէ նախդիրին: Նրա տեղը կարելի է գործադրել հայցական հոլով առանց նախդիրի (n), օր. enui la palrujon.

7. Այսպէս կոչուող «օտար բառեր», այսինքն այն բառերը, որոնց լեզուների մեծամասնութիւնը ընդունել է միևնոյն օտար աղբիւրից, գործածական են և էսպերանտօի մէջ անփոփոխ, ընդունելով միայն նրա ուղղագրութիւնը, (օր. երբ պատահում են երկու կրկնաւոր միևնոյն տառը. գրւում է միայն մէկը, օր. կլասս-klaso, մասսա-maso, սակայն միևնոյն արմատի զանազան բառերից լաւ է անփոփոխ թողնել միայն հիմնականը, իսկ միւսները գնել էսպերանտօի կանոնով, օր. նացիա (ազգ գնել nacio, իսկ nacional բառի տեղ գնել nacia-(ազգի):

8. Գոյականի և մասնիկի վերջաւորութիւնները կարելի է կրճատել և տեղը շեշտ գնել, օր. Šiller՝ փոխանակ Šillero; de l'mondo-փոխ. de la mondo առաւել ևս պօէզիայի մէջ:

* * *

Թարգմանութիւններ չորսդ դասի:

Ո Ն Ե Ր:

1. Հետաքրքրելի է արդեօք դուք տեսնում էք հեռաւոր գետը: 2. Այո, տիկին, ես տեսնում եմ նրան: 3. Այս շան գլուխը և թաթերը գեղեցկաձև են: 4. Դրէք ձեր ոտքը այս փոքրիկ սեղանի վրայ: 5. Նա ուղղում է իւր աչքերը իմ երեսի վրայ: 6. Կենդանիները բառանշում են և նոյնպէս արձակում են երբեմն լացի ձայն: 7. Ոչխարները և այծերը հեղ կենդանիներ են, միայն թէ այծերը մի փոքր չարաճճի են: 8. Արդեօք սրտագրաւ չէ՞ շրջապատել այդպիսի սիրունիկ արարածներով: 9. Այն ժամանակ, դուք կանգնեցէք, առաջ միք գնա: 10. Այս կերակուրը համեղ է: 11. Ուժեղ քամին

երերմունքով ալեկոծում է ջուրը: 12. Գետակը խիստ ալեկոծում է, թւում է թէ պատրաստում է փոթորիկ: 13. Նա նկարում է հրեշտակապետին: 14. Նա խանձութիւնը մարդ կային պակասութիւն է: 15. Դուք հանգստացէք մի փոքր, դուք մի քիչ գրգռւած էք: 16. Աննկատելի կերպով հոսում է քաղցր զեփիւռը:

* * *

Խօսակցութիւն:

— Համեցէք, տիկիներ և պարոններ; անցնել սեղանատունը:

— Դուք բռնեցէք, տիկիներ և պարոններ, նստելու տեղ, մեզ մօտ չկայ հանդիսաւորութիւն (ցերեմօնիս), հիւրերին տեղաւորցնելու:

— Շատ լաւ կարգ է, տիկին, որովհետեւ այն ժամանակ հիւրերը ճնշում չեն զգում:

— Դուք նստէք, թանկագին հօրաքոյր, ինձ մօտ:

— Թանկագին տանտիկին, թոյլ տէ՛ք իմ սովորութեան համաձայն, տեղ բռնել (նստել) իմ կնոջ դիմը:

— Լաւ, լաւ. ես խնդրում եմ, պարոն:

— Հիմա, պարոններ, լցրէք ձեր ըմպանակները, (ըիւմկէքը), մենք ունենք այստեղ արաղ և կօնյիակ:

— Ճաշից առաջ ես գերադասում եմ արաղը, միայն դառը:

— Ես խնդրում եմ, ճաշակի մասին չեն վիճում:

— Իրաւ է, իրաւ է, ես համաձայն եմ:

— Այս բօրջը, թանկագին եղբօր աղջիկ, շատ համեղ է, այս պիւրածկէքը նոյնպէս լաւ են:

— Դուք վեր առէք, պարոն, թթուասեր և պինդ խաշած ձւաներ:

— Այո, իրաւ է, նրանք շատ յարմար են:

— Դուք լցրէք, տիկիներ և պարոններ, ձեր բաժակները մենք ունենք այստեղ սպիտակ և կարմիր գինիներ, ով ինչ ցանկանում է:

— Տւէք ինձ, խնդրեմ, մի կտոր տապակայ, սա-կայն շատ քիչ սօուս:

— Գուցէ ձեզ դուր գայ, թանկադին փեսայ, տապակած ձուկ լիմոնի հետ:

— Ոչ, շնորհակալ եմ, ես կը փորձեմ խոզի միսը խրենի (ծովաբողկի) և թթուսերի հետ:

— Դուք փորձեցէք, սիրելի հօրեղբայր, այս պա-նիրը և այս հարինգը (սերեօգկա):

— Շնորհակալ եմ, ես արդէն կուշա եմ:

— Տիկիներ և պարոններ, մենք ունենք լաւ տե-սակի լիքեօր, անօգուտ չէ խմել քիչ ճաշից յետոյ:

* *

Էսպերանսական առածներ:

1. Շարունաք բամբասանքով հրեշտակին էլ կը սևացնեն:

2. Սեպը սեպով են գուրս համում:

Դ-ը Լ. Լ. Զամենհօֆ:

* *

Առածներ եւ ասացուածներ:

1. Ĉu por kio la sapo al nigrulo kaj la edifo al stultulo.

2. Ne ĵetu vorton sur tegmenton. (T. e. ne flankiĝu de rekta respondo).

* *

Լուր-դա-լուրի բնագիրը:

Պէտք էր տեսնել, թէ ինչպէս գամփոնները՝ գլուխ-ները թաթերի վրայ, աչքերը սրնգին, դառնապէս լա-լիս կնցկնծում էին:

Պէտք էր տեսնել, թէ ինչպէս ոչխարներն այն անմիտ մոռանում էին ուտելը ու մօտ գալիս:

Հասօն քարերին էր դողացնում. Սև ջրի ալիք-ները յուզում: Բնութիւնն էր քառացնում, գեփիւռին ողբացնում. ամեն ինչ շարժում ու հրեշտակների նա-խանձը գողցում:

Այդպէս էր Հասօն:

Էլ ինչպէս ոչխարները չհնազանդէին սրնգի ձայնին:

* *

Վեցերոդ դաս:

Sesa leciono

Unu tagon Haso ekvidis la unikan filinon de princo. Li ekvidis ŝin kaj enamiĝis.

Zalhe estis belulino, sorĉantaj estis ŝiaj oku-
loj, gracia sia staturo-simila al cipreso, belarkaj
la brovoj kaj plaĉaj la vangoj.

Zalhe ankaŭ ekvidis Hason kaj ankaŭ enami-
ĝis je li.

De tiam malĝojis Haso. Li perdis sian ordi-
naran vigecon, perdis gajecon. Dum tutaj tagoj li
vagadis ĉirkaŭ granda palaco, kvankam tie lia ŝa-
faro eĉ ne havus la herbon je manĝaĵo. Direktinte
siajn okulojn al la turo, li ludis, malĝoje espri-

7. Այսպէս կոչուող «օտար բառեր», այսինքն այն բառերը, որոնց լեզուների մեծամասնութիւնը ընդունել է միևնոյն օտար աղբիւրից, գործածական են և էսպերանտօի մէջ անփոփոխ, ընդունելով միայն նրա ուղագրութիւնը, (օր. երբ պատահում են երկու կրկնած միևնոյն տառը. գրւում է միայն մէկը, օր. կլասս-klaso, մասսա-maso, սակայն միևնոյն արմատի զանազան բառերից լաւ է անփոփոխ թողնել միայն հիմնականը, իսկ միւսները դնել էսպերանտօի կանոնով, օր. նացիա (ազգ դնել nacio, իսկ nacional բառի տեղ դնել nacia-(ազգի):

8. Գոյականի և մասնիկի վերջաւորութիւնները կարելի է կրճատել և տեղը շեշտ դնել, օր. Šiller' փոխանակ Šillero; de l'mondo-փոխ. de la mondo առաւել ևս պօէզիայի մէջ:

* * *

Թարգմանութիւններ չորոգ դասի:

Ո Ն Ե Ր:

1. Հետաքրքրելի է արդեօք դուք տեսնում էք հեռաւոր գետը: 2. Այո, տիկին, ես տեսնում եմ նրան: 3. Այս շան գլուխը և թաթերը գեղեցկաձև են: 4. Դրէք ձեր օտքը այս փոքրիկ սեղանի վրայ: 5. Նա ուղղում է իւր աչքերը իմ երեսի վրայ: 6. Կենդանիները բաւանջում են և նոյնպէս արձակում են երբեմն լացի ձայն: 7. Ոչխարները և այծերը հեղ կենդանիներ են, միայն թէ այծերը մի փոքր չարաճճի են: 8. Արդեօք սրտազրաւ չէ՞ շրջապատել այդպիսի սիրունիկ արարածներով: 9. Այն ժամանակ, դուք կանգնեցէք, առաջ միք դնա: 10. Այսօր կերակուրը համեղ է: 11. Ուժեղ քամին

երերմունքով ալեկոծում է ջուրը: 12. Գետակը խիստ ալեկոծում է, թւում է թէ պատրաստում է փոթորիկ: 13. Նա նկարում է հրեշտակապետին: 14. Նա խանձութիւնը մարդ կային պակասութիւն է: 15. Դուք հանգստացէք մի փոքր, դուք մի քիչ գրգռած էք: 16. Աննկատելի կերպով հոսում է քաղցր զեփիւր:

* * *

Խօսակցութիւն:

— Համեցէք, տիկիներ և պարոններ; անցնել սեղանատունը:

— Դուք բռնեցէք, տիկիներ և պարոններ, նստելու տեղ, մեզ մօտ չկայ հանդիսաւորութիւն (ցերեմօնի), հիւրերին տեղաւորցնելու:

— Շատ լաւ կարգ է, տիկին, որովհետեւ այն ժամանակ հիւրերը ճշում չեն զգում:

— Դուք նստէք, թանկագին հօրաքոյր, ինձ մօտ:

— Թանկագին տանտիկին, թոյլ տէք իմ սովորութեան համաձայն, տեղ բռնել (նստել) իմ կնոջ դեմը:

— Լաւ, լաւ. ես խնդրում եմ, պարոն:

— Հիմա, պարոններ, լցրէք ձեր ըմպանակները, (ըրւակէքը), մենք ունենք այստեղ արաղ և կօնյակ:

— Ճաշից առաջ ես գերադասում եմ արաղը, միայն դառը:

— Ես խնդրում եմ, ճաշակի մասին չեն վիճում:

— Իրաւ է, իրաւ է, ես համաձայն եմ:

— Այս բօրջը, թանկագին եղբօր աղջիկ, շատ համեղ է, այս պիրաժկէքը նոյնպէս լաւ են:

— Դուք վեր առէք, պարոն, թթուասեր և պինդ խաշած ձկաններ:

— Այո, իրաւ է, նրանք շատ յարմար են:

— Դուք լցրէք, տիկիւններ և պարոններ, ձեր բաժակները մենք ունենք այստեղ սպիտակ և կարմիր գինիներ, ով ինչ ցանկանում է:

— Տէք ինձ, խնդրեմ, մի կտոր տապակայ, սակայն շատ քիչ սօուս:

— Գուցէ ձեզ դուր գայ, թանկագին փեսայ, տապակած ձուկ լիմոնի հետ:

— Ոչ, շնորհակալ եմ, ես կը փորձեմ խոզի միսը խրենի (ծովաբողկի) և թթուսերի հետ:

— Դուք փորձեցէք, սիրելի հօրեղբայր, այս պանիրը և այս հարինգը (սեւեղեղա):

— Շնորհակալ եմ, ես արդէն կուշա եմ:

— Տիկիւններ և պարոններ, մենք ունենք լաւ տեսակի լիքեօր, անօգուտ չէ խմել քիչ ճաշից յետոյ:

* * *

Էսպերանտական առածներ:

1. Շարունաք բամբասանքով հրեշտակին էլ կը սեւցնեն:

2. Սեպը սեպով են գուրս համում:

Դ-ը Լ. Լ. Չամենհօֆ:

* * *

Առածներ եւ ասացումներ:

1. Ĉu por kio la sapo al nigrulo kaj la edifo al stultulo.

2. Ne ĵetu vorton sur tegmenton. (T. e. ne flankiĝu de rekta respondo).

* * *

Լուր-դա-լուրի բնագիրը:

Պէտք էր տեսնել, թէ ինչպէս դամփոները՝ գլուխները թաթերի վրայ, աչքերը սրնգին, դառնապէս լալիս կնցկնձում էին:

Պէտք էր տեսնել, թէ ինչպէս ոչխարներն այն անմիտ մոռանում էին ուտելը ու մօտ գալիս:

Հասօն քարերին էր դողացնում. Սե ջրի ալիքները յուզում: Բնութիւնն էր քառացնում, զեփիւռին ողբացնում. ամեն ինչ շարժում ու հրեշտակների նախանձը դողում:

Այդպէս էր Հասօն:

Էլ ինչպէ՞ս ոչխարները չհնազանդէին սրնգի ձայնին:

* * *

Վեցերորդ դաս:

Sesa leciono

Unu tagon Haso ekvidis la unikan filinon de prince. Li ekvidis ŝin kaj enamiĝis.

Zalĥe estis belulino, sorĉantaj estis ŝiaj okuloj, gracia sia staturo-simila al cipreso, belarkaj la brovoj kaj plaĉaj la vangoj.

Zalĥe ankaŭ ekvidis Hason kaj ankaŭ enamiĝis je li.

De tiam malĝojis Haso. Li perdis sian ordinaran vigecon, perdis gajecon. Dum tutaj tagoj li vagadis ĉirkaŭ granda palaco, kvankam tie lia ŝafaro eĉ ne havus la herbon je manĝaĵo. Direktinte siajn okulojn al la turo, li ludis, malĝoje esprimi-

mente la sentojn de sia koro per la sono de la fluto... kaj verŝis la larmojn.

* *

Unu fojon-*մի անգամ*, ekvidis-*տեսաւ*, unikan-*միակ*, unika flinon-*միակ աղջկան*, de princo-*իշխանի*, enamiĝis-*սիրահարւեց*, belulino-*գեղեցկուհի*, sorĉantaj-*կախարդիչներ*, sorĉantaj okuloj-*կախարդիչ աչքերը*, gracia-*վայելչակազմ*, staturo-*բոյը*, simila-*հման*, al cipro-*սալիի*, belarka-*սիրունակամար*, la brovo-*ունք*, la belarkaj brovoj-*սիրունատես ունքերը*, plaĉa-*զողտրիկ*, *զիւրեկան*, la vangoj-*թշեր*, je li-*հրան*, de tiam-*այն ժամանակից*, malĝojis-*տխրեց*, perdis-*կորցրեց*, ordinara-*սովորական*, vigleco-*աշխուժութիւն*, (*vigla-աշխուժ*), dum tutaj tagoj-*ամբողջ օրերով*, gajeco-*զւարթութիւն*, palaco-*պալատ*, granda palaco-*մեծ պալատ*, kvankam-*թէպէտ*, ne huvus-*չունենային*, la herbon je mangajo-*ուտելու խոտ*, turo-*աշտարակ*, malĝoje-*տխրագին*, espriminte-*արտայայտելով*, espi-*մի-արտայայտել*, sento-*զգացմունք*, sentojn-*զգացմունքները*, verŝi-*թափել*, la larmo-*արտասունք*:

* *

Ո Ճ Է Ր VI.

1. Unu fojon, (*կարելի է ասել նոյնպէս՝* unu foje), mi ekvidis la grandan palacon de *կարդա* princo. 2. Haso kaj Zalhe ŝajnas, ke enamiĝis reciproke, unu duan. 3. Ili ambaŭ estis belulinoj. 4. La cipreso estas la plej bela kaj grandioza arbo en vegeta mondo. 5. Ŝiaj brovoj estas belarkaj kaj la

staturo tre gracia. 6. Lia fianĉino havas ruĝajn vangojn kaj lipojn; malantaŭ ĉi tiuj lipoj *perlsimi-*lajn dentojn. 7. Ĉi tiu knabo similas al sia fratineto. 8. Kial vi fariĝis malĝoja kaj perdis vian gajecon? 9. Mi malĝojiĝis de tiam, kiam elveturis el mia patrujo. 10. Vi vagas senlabore, kvankam vi ne ellernis ankaraŭ vian taskon. 11. Dum tutan tagon mi esperis renkonti vin. 12. Ĉu batas via koro je vido de ĉi tiu bela pejzaĝo? 13. Mi sentas, ke vi min amas kore. 14. Ne verŝu la larmojn, ne estu senespera, Dio estas ĉiofavora. 15. Mi ploras, ĉar vi esprimis min malestimon.

* *

ԽՈՍԱԿԳՈՒՅԻՆ VI.

—Mi bezonas havi unu paro da ŝuoj kaj unu paro da galoŝoj.

—Tuj, sinjorino, ĉu de kia koloro vi deziras havi la ŝuojn? de nigra aŭ de flava?—

—De nigra, mi ĉiam portas nigrajn.

—Via numero, sinjorino?

—Tridek kvara, ordinare.

—Bone, jen al vi unu belforma paro, vi bonvolu almezuri.

—Sed ĉi tiuj ŝuoj havas tre altajn kalkanumojn.

—Kion vi diras, kara sinjorino? tiuj ĉi estas la plej modaj, nun oni ne portas aliajn.

—Nu, tiam kion fari? donu, mi almezuros, ja ni estas la sklavoj de ĉiupova modo. He, la plan-do de tiuj ĉi ŝuoj estas por mi malalta.

—Ne malhelpas, sinjorino, ni elektos alian paron kun pli alta plando, jen vi almezuru ĉi tiun.

—Jes, ĉi tiu estas ĝustmezura, mi ĝin prenas, tamen ĝi ne ŝajnas al vi kun tre largaj nazetoj?

—Ne, tute ne, ĉi tiu paro estas kudrita laŭ lasta modo.

—Bone, vi donu min ankaraŭ unu paron da galoŝoj.

—Jen, sinjorino, permesu mi almezuros. Estas por vi ĝustmezure.

—Mi dankas. Donu min karteton pagi al kassistino mian ŝuldon.

Diru, mi vin petas, kie oni vendas bonspecajn ŝtrumpojn?

—Vi deziras fadenajn aŭ lanajn?

—Fadenajn, sinjoro.

—Vi trovos en kontraŭa magazeno ĉiocpecajn.

—Adiaŭ, mi vin dankas.

—Por nenio, kara sinjorino. Adiaŭ.

* *

Առաձններ եւ ասածաձններ:

1. Ամեն հատիկ մարգարիտ չէ:
2. Գայլը համբանք չի գիտեր:
3. Աղէսը փուշի վրայ մէկ անգամ է նստում:
4. Աշխարհքս լայն արձակ է, ի՜նչ օգուտ, որ սիրտս նեղ է:

* *

Մասնիկներ:

Էսպերանտոի մէջ մասնիկները շատ կարևոր դեր

են խաղում, այդ պատճառով պէտք է լաւ վարժել նրանց գործածութեան մէջ:

աճ, մասնիկը նշանակում է արհամարանք, ատելութիւն, օր. ĉevalo-ձի, ĉevalaĉo-անպետք ձի, homaĉo-անպիտան մարդ, bravaĉulo-վախկոտ:

ad, մասնիկը բայերի մէջ ցոյց է տալիս գործողութեան տեղութիւնը կամ կրկնութիւնը, օր. kantadi-շարունակ երգել, li kantadas senĉese-նա երգում է շարունակ, li iradas pluen-նա շարունակում է առաջ գնալ: Նոյն նշանակութիւնը նա կարող է տալ ե գոյական անւանը, օր. kanto-երգ, kantado-շարունակ տեղ կամ կրկնւող երգ:

aĵ, մասնիկը ցոյց է տալիս որոշ որակութիւնով կամ որոշ նիւթից կազմած մի բան, օր. mola-կակուղ, փափուկ, molaĵo-փափկութիւն, bovo-եղ, bovaĵo-եղի միս:

al, (դէպի) մասնիկը կազմում է դրական հոլով կամ դրւում է բառերի առաջ նոր բառեր կազմելու համար, օ. al la domo-դէպի տուն, doni al li-տալ նրան, aldoni-աւելացնել, almezuri-չափ վեր առնել:

* *

Թարգմանութիւններ ճիւղերուդ դասի:

Ո Ճ Ե Ր.

1. Այդ քաջը իմ որդին է: 2. Մի՞թէ դուք կարող էք չնազանդել ձեր հօր հրամանին: 3. Ես լսում եմ նրա սրնգի ձայնը: 4. Որսորդները փողով մօտ են կանչում իրանց շներին: 5. Ի՜նչ քաղցր երաժշտութիւն է: 6. Ամեն օր նշանակւած ժամին նա հաւաքում է իր ոչխարի հօտը ջուր խմելու: 7. Չորանը ա-

առաջին կանոնի քշում է արածացնելու իր ոչխարի հօտը: 8. Դուք քաղաքաւարի եղէք ձեր հիւրերի հետ: 9. Ամեն կենդանի պահանջում է ուտելիք և ջուր. ինչպէս և օդ շնչելու համար: 10. Ես բախտաւոր եմ տեսնել, որ մեր հայրենիքը առաջագիմում է և դառնում է կուլտուրական երկիր: 11. Երջանիկ մարդ, նա յարգանք է վայելում իր բոլոր հայրենակիցներից: 12. Ես սիրում եմ բնութիւնը և միշտ հանգստանում եմ հրաշալի սարերի կրճքի վրայ:

* * *

Խօսակցութիւն:

— Բարի առաւօտ, պարոն Բ.

— Բարի առաւօտ. պարոն և տիկին, արդեօք ինչո՞վ կարող եմ ձեզ ծառայել:

— Մեզ պէտք է ունենալ մի լաւ կազմ սեղանի պատկանելիքների և խնդրում ենք ընտրել և ցոյց տալ:

— Մեծ ուրախութիւնով, դուք բարեհաճեցէք անցնել մեր մագազինի երկրորդ բաժինը: Ահա ես կարող եմ ձեզ ներկայացնել այս գեղեցիկ յաղճապակէ հացի սեղանի պատկանելիքը. այստեղ կայ մի մի դիւժին ծանծաղ և խորունկ փխէններ, երեք զանազան մեծութեան պնակներ, ժողովածու սօղսի ամանի, աղամանների, բաժակի տակի, հաւաքածու՝ քացախամանի, ձէթիամանի, տաքտեղամանի և ուրիշ մանր մունր բաներ:

Լաւ, այս բոլորը մեզ դիւր է գալիս, դուք միայն աւելացրէք մի գրաֆին, մի մի դիւժին թէյի բաժակներ, գինու բակալներ, բումկաներ:

— Իսկոյն, ահա ձեռնապակէ մի կազմ այդ բոլորի վերջին մօղայի:

— Շնորհակալ ենք, բացի այդ դուք աւելացրէք մի մի դիւժին (տասերկուական) սեղանի դանակներ, պատառաքաղներ, գդալներ և թէյի գդալներ, միայն թէ մաքուր արծաթէ:

— Կարելի է, այստեղ (կայ) մի մաս շատ շքեղը:

— Լաւ, լաւ, հիմա հաշուեցէք, որքան պէտք է մենք վճարենք:

— Երկու հարիւր տասը բոլբոլ, տիկին:

— Օ՛, այդ շատ թանգ է, արդեօք չէ՞ք կարող մի փոքր զիջել:

— Ներեցէք, մենք երբէք աւելի չենք պահանջում:

* * *

Առակներ և ասածածներ:

1. Se Dio estos favora, la ofersafido venos al vi sen gvido.

2. Ne ĉiam venas la pluvo laŭ tondrapovo.

3. Dio ĉiujn talentojn ne domas al unu homo.

4. Ne troviĝos ŝtonĵetanto, se arbo ne estas fruktportanto.

* * *

Լուր դա լուրի բնագիրը:

Մի օր Հասօն տեսաւ աղայի միակ աղջկան: Տեսաւ ու սիրահարուեց:

Սիրուն էր Զալխէն: Կախարդիչ աչքերը, սաւլի էր բոյը կամար՝ ունքերը, գողտրիկ՝ թշերը:

Զալխէն էլ տեսաւ Հասօին. Զալխէն էլ սիրեց Հասօին:

Տխրեց Հասօն: Կորցրեց աշխուժութիւն, կորցրեց զւարթութիւն:

Օրերով պտոյտ էր գալիս մեծ պալատի շուրջը, թէկուզ ոչխարն այնտեղ էլ ուտելու խոտ չգտնէր: Աչքը աշտարակին, նւագում էր տխրագին, սիրաւ սրնդի մէջ դնում ու արտասւում:

* *

Եօթերորդ դաս:

Sepa leciono.

Zalhe ankaŭ suferis: Kaŝinte sin malantaŭ de la fenestro, ŝi ne forigis la okulojn de Haso, nek la orelojn de lia ludsono. Ŝi nek manĝis, nek trinkis, ŝi nur suferis.

Ili ambaŭ sciis, ke inter ili troviĝas tre diferenca stato, ke la filino de princo ne povos fariĝi paŝtistino.

Sed la amo estas Difajro, la fortega fajro! Ĝi tranĉas-trairas ĉiun malproksimecon, penetras en ĉiun profundaĵon.

La amo konas nek malpoksimecon, nek malegalecon.

* *

Sufəri-տանջւել, suferis-տանջւում էր, kaŝinte sin-թաղնւած, sin kaŝi-թաղնւել, fenestro-լուսամուտ, ne farigis-չէր հեռացնում, ludsono (խաղի ձայն)-հւաղ, ambaŭ-երկուս, միասին, sciis-գիտէին, inter ili-նրանց մէջ, troviĝas-գտնւում է, tre-շատ, diferenca-զանազան, stato-գրութիւն, ne povos-չի կարողանալ, fariĝi-

լինել, դառնալ, paŝtistino-չորանի կին, Difajro-Աստծոյ կրակ, fortega-շատ զօրեղ, tranĉas-կտրում է, tranĉi-կտրել, trairas-անցնում է, trairi-անցնել, malproksimeco-հեռաւորութիւն, penetri-թափանցել, penetras-թափանցում է, profundaĵo-խորութիւն, ձոր, konas-գիտէ, ճանաչում է, koni-ճանաչել, malegaleco-խրատութիւն, անհաւասարութիւն:

* *

Ո Ն Է Ր VII.

1. Mi sidas antaŭ la tablo kaj vi sidas malantaŭ de la fenestro. 2. Sur niaj fenestroj estas aranĝitaj la rulkurtenoj. 3. Mi deturnis la tableton flanken. 4. La hunho levis la kapon kaj ne forigas la orelojn de la pordo, evidente, ĝi aŭdis ian piedtrapon. 5. Mia patro suferas de reŭmatismo. 6. En ĉiu popolo inter homoj ekzistas diferencaj rangoj kaj siatoj. 7. Tiuj ĉi hundoj difereucas per grandeco: ĉambra hundo estas malgrandeta, kaj la korthundo estas granda besto. 8. La filino de nobelulo ne ekdezirus fariĝi la edzino de simpla, malklera laboristo. 9. Ili ambaŭ forveturis ĉefurbon, ĉar eksciis, ke tie malfermiĝos baldaŭ la tutmonda kongreso de Esperantistoj. 10. Ho! homamo estas belega sento, ĝi estas ĝuste Difajro, ĝi povus kunigi tutan homaron en unu grauda familio. 11. La lumo, la sono kaj la elektro trairas ĉiun limon de universo. 12. Kiaj grandegaj montoj, intermontoj kaj profundeĝaĵoj en Kaŭkazo! 13. Hodiaŭ estas tagnoktegaleco, kiel la tago, tiel la nokto havas egale po dekdu horojn.

Խօսակցութիւն VII.

— Ըս մի povas trovi en ĉi tiu magazeno virinkostumon?

— Kiel ne, sinjorino, ni havas ĉiuspecajn kaj novmodajn. Ĉu kian vi deziras havi?

— Ni bezonas havi. jen por mia frato, plenan komplekton t. e. (tio estas), surtuton, pantalonon, veŝton kaj palton de bona materialo.

— Tuj, ni demetos la mezuron kaj poste elektos unu konvenan. Jen laŭ mezuro la kostumo de tre bona angla drapo.

— Jes, kiel ŝajnas tiu ĉi konvenas, nur la paleto estas malmulte mallargâ.

— Ne malhelpas; jen al vi unu pli largâ, kaj la manikojn ni malmulte mallongigos kaj ĉio estos bone.

— La subĉetofo ŝajnas min iomete maldika, kolumo largâ.

— Pardonu, sinjorino, vi eraras.

— Nu, tiam vi kolektu la manikon kaj sendu ĉion al ni. Kiom kostas ĉi tiu kostumo?

— Cent okdek rubloj.

— Mi supozas, ke vi havas ankaŭ la ŝtofojn por virina kostumo?

— Vi bonvolu, sinjorino, supreniri en duan etaĝon, tie vi povos trovi multspecajn.

— Mi dankas.

— Por nenio, ni ĉiam estas preta al via servo.

* *

Առածներ եւ ասածածները:

1. Անհունար մարդու լեզուն երկար կը լինի:
2. Այն ջրից վախիւր, որ ոչ թշնամ է և ոչ խշնամ է.
3. Առանց քաղաղի էլ կը լուսանայ:
4. Ասեղով հոր է փորում:

* *

Մ ա ճ ի կ Ն Ե ր :

an, մասնիկը ցոյց է տալի՝ անդամ, բնակիչ, կուսակից, օր. *societo-հասարակութիւն, societano-հասարակութեան անդամ, urbo-քաղաք, urbano-քաղաքացի, Kristo-Քրիստոս, kristano-քրիստոնեայ, ano-անդամ-(անհասարակ):*

ar, մասնիկը ցոյց է տալի՝ հաւաքում. խումբ, ժողով, օր. *aro-խումբ, vorto-խօսք, vortaro-բառարան, prezo-գիր, prezaro-պրէյսկուրանտ, ŝtupo-աստիճան (մի բանի), ŝtuparo-սանդուխք:*

bo, մասնիկը կազմում է ամուսնութիւնից առաջացած ազգակցութիւն, օր. *patro-հայր, bopatro-անեղ, fratino-քոյր, bofratino-հարս, եղբօր կին, filo-որդի, bofilo-փեսայ:*

ĉe, մասնիկը ցոյց է տալի մօտաւորութիւն, օր. *esti-լինել, ĉeesti-ներկայ լինել, մօտ լինել, li sidas ĉe mi-նա նստած է ինձ մօտ,-իմ տանը:*

ĉi, մասնիկը ցոյց է տալի մօտիկութիւն, օր. *tiu-այն, ĉi-tiu կամ tiu-ci-այս:*

ĉu, մասնիկը կազմում է ուղղակի կամ կողմնակի զրած հարց, օր. *ĉu li kantas?-արդեօք նա երգում է, mi ne scias ĉu li kantas? Ĉu vi deziras eniri?-ես չգիտեմ արդեօք նա երգում է: Արդեօք դուք ցանկա-*

նում էք ներս մտնել: Բայց նա չէ դուռն ունենալու
սուրճան մէջ հարցական միտք ունեցող բառերի առաջ.
օրին. չպէտք է ասել-*ĉu kial vi ne venas?* այլ-*kial vi*
ne venas? Ինչո՞ւ դուք չէք գալիս:

* *

Քարգմանութիւններ վեցերորդ դասի:

Ո Ն Ե Ր:

1. Մի անգամ ես տեսայ քուրդ աղայի մեծ պա-
լատը: 2. Հասօն և Զալխէն թւում է թէ, սիրահարուե-
ցին իրար վրայ (փոխադարձաբար): 3. Նրանք երկուսն
էլ գեղեցիկ էին: 4. Սալին ամենասիրուն և ամենա-
փառայեղ ծառն է բուսական աշխարհի մէջ: 5. Նրա
ունքերը սիրունակամար են և նրա կազմածքը նա-
զելի: 6. Նրա հարսնացուն ունի կարմրիկ թշեր և
շրթունքներ, այդ շրթունքների ետևը մարգարտանման
ատամներ: 7. Այս տղան նման է իր բրոջը: 8. Ին-
չո՞ւ դուք տխրեցիք և կորցրիք ձեր զարթուածութիւնը:
9. Ես տխրեցի այն ժամանակից, երբ դուրս գնացի
իմ հայրենիքից: 10. Դուք քաշ էք գալիս անգործ,
թէպէտ դուք չէք սովորել ձեր խնդիրը: 11. Ամբողջ
օրը ես յոյս ունէի հանդիպել ձեզ: 12. Արդեօք զար-
կում է ձեր սիրտը, տեսնելով այս գեղեցիկ բնատեսա-
բանը (պէյզաժը): 13. Ես զգում եմ, որ դուք ինձ սի-
րում էք սրտանց: 14. Արտասուք միք թափեր, յու-
սակտուր միք լինիր, Աստուած ամենաողորմած է:
15. Ես լաց եմ լինում, որովհետև դուք ինձ ցոյց տւիք
անյարգանք:

* *

Խօսակցութիւն:

— Ես ուզում եմ (ինձ պէտք է) մի զոյգ կօշիկ և
մի զոյգ կրկնակօշիկ:

— Իսկո՞յն, տիկին, ի՞նչ գոյնի դուք ցանկանում
էք կոշիկներ ունենալ գեղին, թէ սև:

— Սև, ես միշտ սև եմ հագնում:

— Ձեր համարը, տիկին:

— Երեսուն և չորս, սովորաբար:

— Բարի, ահա ձեզ մի գեղեցկաձև զոյգ, դուք
բարեհաճեցէք չափել:

— Բայց այս կօշիկները շատ բարձր կրունկներ
ունին:

— Ի՞նչ էք ասում, թանկագին տիկին, սրանք ա-
մենանոր մօդայի են, այժմս ոչ ոք չէ հագնում ուրիշ
տեսակը:

— Դէ, այն ժամանակ ի՞նչ պէտք է անել, տէ՛ք
ես չափեմ, չէ՞ որ մենք ստրուկներ ենք ամենակարող
մօդայի, է, այս կօշիկների թումբը ինձ համար ցածր է:

— Վնաս չունի, տիկին, մենք կը ընտրենք ուրիշ
զոյգ աւելի բարձր թումբով, ահա չափեցէք այս:

— Այո, սա ճիշտ չափին է, ես այն վերցնում
եմ, սակայն նա ձեզ չէ՞ թւում շատ լայն քնթերով:

— Ոչ, բոլորովին ոչ, այդ զոյգը կարած է վերջին
մօդայի համաձայն:

— Լաւ, դուք տէ՛ք ինձ ևս մի զոյգ կրկնակօշիկ:

— Ահա տիկին, թոյլ տւէք ես չափեմ: Ձեզ հա-
մար ճիշտ չափին է:

— Ես շնորհակալ եմ, տէ՛ք ինձ տոմսակ վճարե-
լու կաստիլոնուսն իմ պարտքս: Ասացէք, խնդրեմ,
հրտեղ են ծախում լաւ տեսակի գուլպաներ:

— Դուք ուզում էք բամբակէ, թէ՞ բրդէ:

— Բամբակէ, պարոն:

— Դուք կը գտնէք զիմացի մագաղինում ամեն տեսակը:

— Մնաք բարեաւ, շնորհակալութիւն ձեզ:

— Չարժէ, թանկագին տիկին, մնաք բարեաւ:

* *

Առածներ եւ ասածածներ:

1. Ne ĉiu ero estas perlero.
2. La lupo ne estas spertulo en kalkulo.
3. La vulpo subite unu fojon sidiĝas sur dornon.
4. La mondo estas vasta, larĝa, sed al kio min tio, se mia koro estas mallarĝa.

* *

Լուր-դա-լուրի բնագիրը:

Չալխէն էլ տանջուում էր: Թագնուում լուսամուտի ետեւում, հա աչքը չէր հեռացնում Հասօից, ահանջը նրա նւագից: Ոչ ուտում էր և ոչ խմում, տանջուում էր միայն.

Երկուան էլ գիտէին, որ շատ հեռու են միմիանցից, որ աղայի աղջիկը չորանի կին չի լինիլ:

Բայց սէրը Աստծոյ կրակն է, շատ զօրեղ կրակ: Նա կտրում անցնում է ամեն հեռաւորութիւն, թափանցում ամեն խորութիւն:

Սէրը ոչ հեռաւորութիւն է ճանաչում և ոչ խրտրութիւն:

* *

Ուրեմորդ դաս:

Oka leciono.

Akrovida kaj tre malica estis princo. Li ri-

markis baldaŭ la amon de Haso. Li koleris, furiozis, ekvolis mortigi la arogantan paŝtiston, sed li estis saĝa; li ne volis eterne malglori la nomon de sia familio, tiel maljuste elversinte la sangon de unu paŝtisto.

Sed kion oni dirus, se eksciis, ke unu paŝtisto multimis ekami lian filinon! Estis necese forigi Hason, forigi memvole, kiel malicofero. Estis necese aranĝi tian artifikon, ke li mem lasu, malproksimiĝu kaj ne revenu pli en ĉi tiun landon.

La princo pensadis, longe pensadis kaj trovis la rimedon.

Li sendis al Haso, alvokis lin kaj diris al li.

* *

Akravida-հեռաւոր, սրտեւ, malica-խորամանկ, rimarkis-նկռեց, koleri-բարկանալ, kolere-բարկացաւ, furiozis-կատաղեց, ekvolis-ուզեցաւ, mortigi-սպանել, aroganta-յանդուզն, saĝa-խոհմ, eterne-յաւիտեան, malglori-խայտառակել, familio-ընտանիք, maljuste-անիրաւաբար, elversî-թափել, elversinte-թափելով, sango-արիւն, dirus-կասէին, eksciis-իմանային, maitimis-համարձակեց, necese-հարկաւոր է, forigi-հեռացնել, malicofero-խորամանկութեան զոհ, aranĝi-սարքել, artifiko-խաղ, հնարք, lasi-թողնել, lasu-թողնի, malproksimiĝu-հեռանայ, revenu-վերադառնայ, pensadis-մտածում էր, rimedo-հնարք, sendis-ուղարկեց, alvokis-կանչեց:

* *

Ո Ֆ Է Ր VIII.

1. Akravida persono ĉiam prosperas trovi necesan rimedon por eviti ĉinjn malicojn. 2. Kiel baldaŭ vi rimarkis, ke oni ne aprobis vian agmanieron! 3. Via kolero ne min timigas, sinjoro, mi estas tute prava. 4. La leono furiozis, vidinte la ĉasiston, kiu volis pafi el karabeno. 5. Ĉu la konduto de Haso estis vera aroganteco? ja neniŭ povas regi super siaj karsentoj? 6. Ĉiu familia ĉefo penas konservi la reputacion de sia familio senmakula. 7. Estas maljuste malami homojn de pli malalta rango, ol kiun posedas ni mem. 8. Elverŝi la sangon de iu ajn, ekster la batalo kontraŭ niaj malamikoj por defendi nian patrujon, estas peza krimo. 9. Li maltemis protesti kontraŭ la persekuto de sia sekciestro. 10. Mi memvole forigas de tiu ĉi urbo, ĉar krom sendankeco nenion mi tie vidis. 11. Oni aranĝis tian artifikon, ke ĉiuj rabistoj forkuris de ĉi tiu gubernio. 12. Li trovis rimedon forigi la rabistojn kaj ne permesi revenon en ĉi tiun landon.

* *

ԽՈՍԱԿԳՈՒՅԻՆ VIII.

—Hieraŭ mi kun mia kuzo gimnaziano vizitis la menaĝerion.

—Ĉu kion vi tie vidis?

—Mi parolos precize pri rababestoj: la leono, reĝo de bestaro, tie estas elmetita per vir kaj virin paro. Ho! kiel estas fera virinbesto, ĝiaj okuloj

brilas, kiel du fajrsteloj, ĝia kolharo atingas ĝis la genuoj kaj kiam ĝi skuas per siaj fortegaj, akraj ungegoj feran kaĝon, gorgblekinte, ŝajnas, ke iu tondras el sub la tero; ĉiuj bestoj en la menaĝeiron tromas de timo; de unu fojo ĝi disŝiras ŝafidon kaj formangas ĝin, kiel ni povas manĝi unu kotleton.

—He! mi ne dezirus renkonti ĝin sur dezerta Afriko.

—Kompreneble, terure!

—Ja, vi vidis tie ankoraŭ la tigron?

—Jes, ursojn, lupojn, hienon, vulpojn, ŝakalojn.

—Ĉu vi ne vidis tie la simiojn?

—Kiel ne, diversajn, nu, ĝuste, ke amuze vidi ilin. De komenco ĝis la fino vi vidias tiajn turn saltojn, grimacojn, gestojn, ke povas krevi de ridego, serioze!

* *

ԱՌԱԿՆԵՐ ԵՒ ՄԱՍՏՈՒԱԾՆԵՐ:

1. Ասլըիլ կայ երկաթէ, ասլըիլ կայ արծաթէ:
2. Սօսըը արծաթ է, լոութիւնը ոսկի:
3. Ամենքն էլ աղայ, հապա մեր ջաղաքը ո՞վ աղա:
4. Աւելի պատառը փոր չէ ծակում:

* *

ԽՄԱՆԻԿՆԵՐ:

de մասնիկը առաջինը՝ կազմում է սեռական հոլով, օր. la libro de infano-երեխայի գիրքը, երկրորդ՝

կազմում է գործիական հոլով, (ուսմով, հարցին է պատասխանում), օր. la knabo estas edukita de mi -տղան ինձանով է կրթուած, երրորդ՝ ցոյց է տալիս մի բանի ելքը, օր. jam de tri tagoj li estas malsana -երեք օր է արդէն, նա տկար է, de longe-վաղուց, de supre-վերևից, չորրորդ կազմում է բարդ բառեր, օր. iri-գնալ, deiri-մի կողմ քաշուել, lasi-թողնել, delasi -արձակել:

ձա մասնիկը քանակութիւն ցոյց տուող բառերից յետոյ փոխարինում է սեռական հոլով, (այսինքն դրուում է de մասնիկի տեղ), օր. glaso da vino-գինիի լիքը բաժակ, (glaso de vino նշանակում է գինիի բաժակ), amaso da homoj-մարդկանց խումբ:

Յի մասնիկը, դրուելով արական անւան 2—5 տառերից յետոյ կազմում է փաղաքշական ձև, օր. patro-հայր, paĉjo-հայրիկ, frato-եղբայր, fratĉjo-եղբայրիկ:

dis մասնիկը ցոյց է տալիս շարժում գէպի զանազան կողմ, (համապատասխան է ռուսաց՝ раз և рас մասնիկներին), dispeli-ցրուել, (peli-հեռացնել), հալածել:

* *

Փարզամանրիւններ եօթերորդ դասի:

Ո Ն Ե Ր:

1. Ես նստած եմ սեղանի առաջ, իսկ դուք նըստած էք լուսամուտի ետևը: 2. Մեր լուսամուտների վրայ սարքած են պտտող վարագոյրներ: 3. Մենք կողքի ծոցերնք, (մի կողմ ծոցերնք), փոքր սեղանը: 4. Շունը բարձրացրեց գլուխը և չէ հեռացնում ա-

կանջները դռնից, հաւանական է՝ նա լսեց մի ոտքի ձայն: 5. Իմ հայրը տանջուած է ոսկրացաւից: 6. Ամեն ժողովրդի մէջ գոյութիւն ունին մարդկանց զանազան կարգեր և դրութիւններ: 7. Այս շները զանազանուած են մեծութիւնով, սենեակի շունը փոքրիկ է, իսկ հայաթի շունը մեծ անասուն է: 8. Ազնականի աղջիկը չէր ցանկանալ հասարակ, անկիրթ աշխատւորի կին դառնալ: 9. Նրանք երկուսով գնացին (կառքով կամ երկաթուղով) մայրաքաղաք, որովհետև իմացան, որ անտեղ բացուելու է շուտով համաշխարհային էսպերանտիստների կօնգրէս: 10. Օ՜, մարդասիրութիւնը պատւական զգացմունք է. նա իրաւի Աստուծո ճրագ է, նա կարող է ամբողջ մարդկութիւնը միացնել և մի ընտանիք դարձնել: 11. Լոյսը, ձայնը և էլեկտրականութիւնը անցնում են ամբողջ տիեզերքի միջով: 12. Խնչ անազին սարեր, սարամէջեր և ձորեր են կովկասում: 13. Այսօր գիշերհաւասար է. ինչպէս ցիւրիկը, նոյնպէս գիշերը ունին հաւասարապէս տասերկուական ժամ:

* *
*

Խօսակցութիւններ

Արդեօք կարճդ հմ ես այս մագաղինում գտնել տղամարդու հագուստ:

— Ի՞նչպէս չէ, տիկին, մենք ունենք ամեն տեսակի և նոր մօդայի: Ո՞րն էք ուզում ունենալ:

— Մեզ պէտք է ունենալ, այ իմ եղբօր համար, լրիւ մի դաթ, այսինքն՝ սուրտիւկ, պանտալօն, միլետ և մի պալտօ լաւ կտորից:

— Իսկոյն, մենք չափը կառնենք և յետոյ կընտրենք մի պատշաճաւորը: Ահա չափին համաձայն մի դաթ շոր շատ լաւ անգլիական դրապից:

—Այո, ինչպէս երևում է, սա յարմար է, միայն պալատն մի փոքր նեղ է:

—Վնաս չունի, ահա ձեզ մի ուրիշը աւելի լայնը, թեկերը մենք մի քիչ կը կարճացնենք և ամեն ինչ լաւ կը լինի:

—Աստառը ինձ մի փոքր բարակ է թւում, ես խան լայն:

—Ներեցէք, տիկին, դուք սխալւում էք:

—Դէ, այն ժամանակ դուք թեկերը կարգի բերէք և բոլորը ուղարկեցէք մեզ մօտ: Արդեօք ի՞նչ կարժեհայ այս կաստիւմը:

—Հարիւր ութսուն բոլորի:

—Ես ենթադրում եմ, որ դուք ունիք նոյնպէս գործածքներ և կանացի հագուստի համար:

—Դուք բարեհաճեցէք, տիկին, բարձրարաւ երկբորդ յարկը, դուք այնտեղ կը կարողանաք գտնել շատ տեսակներ:

—Շնորհակալ եմ:

—Չարժէ, մենք միշտ պատրաստ ենք ձեզ ծանայելու:

* * *

Առաձնեք և ասացուածներ:

1. Malkapoablulo estas longlangulo.
2. Timu de tiu akvo, kiu nek muĝas, nek murmuriĝas.
3. Ja povas tagiĝi ankaŭ sen koka kanto!
4. Per kudrilo li fosas la puton.

* * *

Լուր դա-լուրի բնագիրը, ուրերորդ դասի:

Հեռատես էր աղան ու խիստ խորամանկ: Շուտով նկատեց Հասօի սէրը: Բարկացաւ, կատաղեց, ուղեց սպանել յանդուգն հովւին, բայց խոհեմ էր, չուզեց իր տան անունը կոտորել յաւիտեան և մի հովւի արիւնը մտնել ընդունայն:

Բայց ի՞նչ կասէին՝ եթէ իմանային, որ մի չորան նրա աղջկայ ետեիցն է ընկել: Պէտք էր Հասօին հեռացնել, հեռացնել ինքնակամ, զոհ խորամանկութեան: Պէտք էր այնպէս մի խաղ սարքել, որ Հասօն ինքը թողնէր հեռանար և մէկ էլ այդ կողմերը չվերադառնար:

Մտածեց աղան, երկար մտածեց ու գտաւ հնարք:

Մարդ ուղարկեց, կանչեց Հասօին և ասաց նրան:

* * *

Իճճերորդ դաս:

Naŭa leciono.

Mi scias, Haso, diris malbona princo, mi scias, ke vi amas mian filinon. Vi mem estas bravulo; mi aŭdis, ke vi bonege ludas fluton. Mi donas al vi mian filinon, tamen metinte unu kondiĉon.

Mi ankaŭ aŭdis, ke ŝafoj estas al vi obeema, ke ili forlogitaj de via flutsono, proksimiĝas al vi.

De la tero ĝis la tegmento de tiu alta turo; ĉu vi ĝin vidas? mi starigos lignan ŝtuparon; vi sidiĝos tie supre, la ŝafaro ariĝos tie malsupre. Jen la kondiĉo; se vi de supre, sonorinte vian fluton, povos viajn ŝafojn je ŝtuparo suprenigi al si, tiam mia filino estu tute via, vi ŝiu prenu kaj ĝuu.

Se ne, vi malgloriĝu, kolektu tutan havaĵon, kaj dum estas frue malproksimiĝu de ĉi tiuj flankoj. Iu paŝtisto ne povas esti bofilo de princo, tion do ankaŭ vi forĵetu de via intelekto.

* *

Ա Ն Է Ր IX.

1. Por doni al Haso sian unikan filinon, fiera kurda princo starigis unu kondiĉon. 2. Ĉi tiu kondiĉo ne estis farita sub bona impulso. 3. De la turo ĝis la tegmento de turo de tia palaco, li intencis starigi la lignan ŝtuparon, sed malice, kun unu kaŝrompita ŝtupo. 4. Sen ĉi tiu malnoblaĵo Haso povis bone triumfi. 5. Vi arigu ĉi tiujn homojn en gastoĉambron. 6. Ni ne ekpovis devigi niajn lernantojn aŭskulti atente nian lecionon, ĉar ili aŭdis el la kerto flutludon kaj estis distritaj. 7. Vi forĵetu de via kapo fariĝi la bofilo de ĉi tiu riĉa komercisto. 8. Mi pelenumos vian deziron, de nun estu feliĉa kaj ĝuu.

* *

ԽՈՍԱՆԿՈՒԹՅՈՒՆ IX.

—Nun ni trapasis la arbitraĵaron kaj eniras en densarbaron.

—Jes, kiaj grandegaj, dikaj kverkoj! Ĉu vi vidas sur la kverkoj multo da glanoj?

—Vere, bona mangaĵo por la porkoj.

—Rigardu! rigardu! jen elsaltis la leporo kaj, levinte la orelojn, haltis konfuzita.

—Bedaŭrinde ni ne havas la ĉaŝhundon por ĝin kapti.

—He, ĝi jam apogis siajn orelojn sur la ŝultroj kaj rapidsalte forkuras.

—Ĉu vi rimarkas, ke ĉi tie folihava arbaro estas miksitita kun koniferpingla, jen rigardu, vi vidos: pinon, abion, piceon.

—Tute vere, tamen ĉi tie troviĝas pli multe: acero, lariko kaj karpeno, krom multnombraj kverkoj.

—Jen ĉe la radiko de la acero la sufiĉe granda serpento.

—Ho! la branĉoj kontraŭaj ne permesas al vi vidi hele, ĉi tiu estas kolubro, la plej senkulpa estaĵo en la mondo.

* *

ԱՆՈՒՄՆԵՐ ԵՆ ԱՍՏԱԾՈՒԱԾՆԵՐ:

1. Թռչունը կուտով են բռնում, մարդը արձաթող:
2. Գետնի տակն էլ գանձ շատ կայ, մեզ ինչ:
3. Առաջ գետի անցքը գտիր, յետոյ ջուրը մտիր:
4. Ուտեմ կը տենդեմ, չուտեմ կը տենդեմ—լաւ է ուտեմ ու տենդեմ:

* *

Մասնիկներ:

Ե՛լ մասնիկը ցոյց է տալիս կարելիութիւն, այն ինչ կարող է լինել, օր. fleksi-ճկել, կորացնել, fleksebla-ճկուն, eble-կարելի է, ebleco-կարելիութիւն, videble-երևում է:

ec մասնիկը ցոյց է տալիս որակութիւն կամ դրութիւն, օր. amiko-բարեկամ, amikeco-բարեկամութիւն, bela-սիրուն, beleco-սիրունութիւն:

eg մասնիկը ցոյց է տալիս գործողութեան կամ մի բանի աւելանալը, ուժեղանալը, սաստկանալը, օր. plori-լաց լինել, ploregi-հեկեկալով լալ, pordo-դուռ, pordego-մեծ դուռ, հայաթի դուռ:

ej մասնիկը ցոյց է տալիս մի բանի կամ գործողութեան տեղը, օր. greno-սերմ, հացահատիկ, grenejo-ամբար, pregi-աղօթք անել, pregejo-եկեղեցի:

* *
*

Թարգմանութիւններ ուրեւորդ դասի:

Ո Ն Ե Ր IX.

1. Հեռատես, (սրատես), մարդը միշտ կարողանում է, (յաջողացնում է), գտնել հարկաւոր միջոց, որ խուսափի ամեն չարագործութիւններից: 2. Ի՞նչ շուտ դուք նկատեցիք, որ չհամակրեցին (չհաճոյացան) ձեր վարմունքին: 3. Չե՞ր բարկութիւնը ինձ չէ վախացնում, պարոն, ես բոլորովին արգարացի եմ: 4. Առիւծը կատաղեց, տեսնելով որսորդին, որը ուզում էր կրակ տալ կարբերին, (հրացանից): Միթէ Հասօի վարմունքը իրաւի յանդգնութիւն էր, չէ՞ որ ոչ ոք չէ կարող իշխել իր սրտի զգացմունքների վրայ: Ամեն մի ընտանիքի մեծը աշխատում է պահպանել մաքուր իր ընտանիքի անունը: 7. Անարդարութիւն է ատել մարդկանց աւելի ստոր աստիճանի, քան որին մենք ինքներս պատկանում ենք: 8. Թափել մէկի արիւնը, պատերազմից դուրս ընդդէմ մեր թշնամիներին, մեր հայրենիքը պաշտպանելու համար, ծանր մեղք է: 9. Նա

չվախեցաւ բողոքել իր բաժանմունքի կառավարչի հաշածանքի դէմ: 10. Ես յօժարեալ եմ հեռանում եմ այս քաղաքից, որովհետեւ քաղաքի անշնորհալայութիւնը ես այնտեղ ոչինչ չտեսայ: 11. Սարքել էին այնպիսի սատանութիւն, որ բոլոր աւազակները փախան այդ հանգից: 12. Նա հնար գտաւ հեռացնել աւազակներին և չթող տալ վերադառնալ այս երկիրը:

* *
*

Խօսակցութիւն:

— Երեկ ես իմ հօրեղբոր որդու հետ, գիմնադիւստի, այցելեցինք գաղանաւոցը:

— Արդեօք դուք ինչ տեսաք այնտեղ:

— Ես կը խօսեմ իսկապէս գիշատիչների մասին, առիւծը, կենդանիների թագաւորը, դուած է այնտեղ որձ և էգ զոյգով: Ո՛հ, ինչ գոռոց է որձը, նրա աչքերը փայլում են, որպէս երկու վառ աստղեր, նրա բաշը հասնում է մինչև ծունկերը և երբ նա թափահարում է իր ուժեղ, սուր ճանկերով երկաթէ վանդակը, դուալով, թւում է, թէ մէկը որոտում է գետնի տակից, բոլոր կենդանիները զազանանոցում դողում են վախից, մի թափով (անդամից) նա պատառում է գառին և կլանում նրան, ինչպէս մենք կարող ենք մի կոտլիտ ուտել:

— Ո՛հ, ես չէի ցանկանալ հանդիպել նրան առապատ Աֆրիկայում:

— Հասկանալի է, սարսափելի է:

— Չէ՞ որ դուք այնտեղ տեսաք և վազք:

— Այո՛, արջեր, գայլեր, բորենի, աղւէսներ, չախալներ, (շնագայլեր):

— Արդեօք դուք չտեսա՞ք այնտեղ կապիկներ:

— Ինչպէս չէ, շատ տեսակներ, Է, ճշմարիտ, զւար-
ճալի է տեսնել նրանց: Սկզբից մինչև վերջը դու տես-
նում ես այնպիսի պտուտաթռիչքներ, ժամածրուծիւն-
ներ, շարժումներ, որ կարող ես ճաքել քո քոտից,
ճշմարիտ:

* *
*

Առակներ եւ ասածածներ:

1. Ekzistas la vivo-fera kaj ekzistas la vivo—
ora.
2. Vorto estas-argento, oro estas silento.
3. Ĉiuj estas sinjoroj, kiu do muelos nian mue-
lilon?
4. Superflua pecco ne traboras la stomakon.

* *
*

Իններորդ դասի բառեր:

Malbona-չար, vi mem-դուք ինքներդ, bravulo-
քաջ մարդ, bonege-(bone-լաւ)-շատ լաւ, obeema-հնա-
զանդւող, obei-հնազանդւել, ահանջ դնել, forlogi-յափ-
շտակել, forlogitaj-յաթշտակածներ, tero-հող, գետին,
tegmento-կտուր, երթիկ, turo-աշտարակ, starigi-դնել,
հաստատել, starigos-կը դնեմ, ligna-փայտ է, stuparo-
սանդուխք, arigi-ժողովւել, arigos-կը ժողովի, mal-
supre-ներքեւում, kondiĉo-պայման, sonorinte-ձայն հա-
նելով, suprenigi-բարձրացնել, ĝui-վայելի, ĝuu-վայե-
լի, malgloriĝu-խայտառակի, kolektu-հաւաքիր,
havaĝo-ռնելիք, flanko-կողմ, bofilo-փեսայ, forjetu-
դուրս գցէ, հանէ, intelekto, saĝo-խելք, ընդունակու-
թիւն:

Լուր-դա-լուրի բնագիր:

— Գիտեմ Հասո, ասաց չար աղան, գիտեմ, որ
սիրում ես իմ աղջկան: Քաջ տղայ ես ինքդ, լսել եմ,
լաւ էլ ածում ես սրինգ: Աղջիկս քեզ կըտամ, միայն
կը դնեմ մի պայման:

«Լսել եմ, որ ոչխարները քեզ հնազանդում են և
սրնգիդ ձայնից գրավւած՝ քեզ մօտ գալիս են:

«Գիտնից մինչև այդ բարձր աշտարակը—տեսնում
ես նրան—չինել կտամ փայտեայ սանդուխքը. դու կը
նստես այնտեղ—բարձրում, ոչխարները կը ժողովւեն
ցածրում: Ահա պայմանը: Եթէ դու բարձրից, սրնգ
հնչեցնելով, կարողացար ոչխարներին սանդուխքի վը-
րայով քեզ մօտ վեր հանել, այն ժամանակ աղջիկս
քեզ հալալ, սու ու վայելիր:

«Ապա թէ ոչ՝ խայտառակ եղիր, ինչ ունես-չու-
նես հաւաքիր և քանի շուտ է՝ այս կողմերից հեռացիր:
Մի հովիւ աղայի փեսայ չի լինիլ, այդ էլ խելքիցդ
հանիր»...

* *
*

Տասերորդ դաս:

Deka leciono.

Haso ridetis, malalte ekklinis, la kapon.

— Vi estas sinjoro, princo, diris, mi konsentas
al tio, kion vi diras.

Kaj la princo konstruigis la lignan ŝtuparon. Ĝi
konsistis el naŭdek naŭ ŝtupoj. Sekrete de Haso
li rompis unu el mezaj ŝtupoj kaj rompitaĵajn pecojn
lerte remetis en antaŭan lokon, tiel ke nenio vidi-
ĝis, tamen eĉ unu malforta premo estis sufiĉa por

faligi la suprediritan rompitan ŝtupon koj malfermi la spacon preskaŭ unu metran; sekve fari neeble por la ŝafoj la supreniron pluan.

Ho! kiel malbona estis princo!.. Li estis fera, fera!

Vere li plenumis ĉi tiun malicon. Sidiginte Zalhén sur balkono, li kondukis Hason al supro de la turo kaj diris al li:

* *
*

A Ĥ E R X.

1. Vi konduku ĉi tiun knabon en lernejon. 2. Lia konduto ne estas laŭdinta. 3. La urbestro ordonis, ke lia sekretario ĉeestu en oficejo ĉiutage de naŭ ĝis tri horoj. 4. Vi preparu la kuracilon, kiel ordonis la kuracisto. 5. Tiu ĉi verko konsistas el ses volumoj kaj dek partoj, ĉiu parto el dekdu ĉapitroj. 6. La knabo ĵus rompis la glason de vino kaj lerte ekkaŝis la pecojn. 7. Donu al ni po unu glaso da teo kun citrono kaj aparte la konfitajon. 8. Vi trinku la teon aŭ la kafon kaj mi drinkos ruĝan vinon. 9. Fraŭlino, vi remetis la plumingon, la inkujon, la krajonon kaj la premsorbilon sur la skribotablon. 10. Kial vi mistifikas min? ja ĉi tio estas artifiko? 11. Pardonu, mi ne supozis, ke vi povas rimarki. 12. He, ĉu ĝi estis nerimarkebla? ja mi vidis, ke vi rompis la spegulon, ĉu kia arteco povas vin helpi? 13. La aero, kiel granda prempo premas la tersupraĵon. 14. Hieraŭ okazis la tertremo kaj tia forta, ke en ĉirkaŭaĵo de nia urbo malfermigis kelke da terfendoj. 15. Vi ne serĉu la

rimedon trampi min, ĉi tio estas afero serioza, ne ŝerco. 16. Tiu ĉi multmarĉa spaco ne permesas nin traŭri pluen.

* *
*

ԽՈՍԱԿԳՈՐԺԻՆ X.

—Niaj organoj de la sentoj estas dislokigitaj en nia korpo po pare, kvazaŭ la naturo volis, ke ili helpu unu al dua reciproke.

—Vere, vi nur aldonu, ke la organo de spirado—la pulmo kaj de movado—la manoj kaj la piedoj estas ankaŭ paraj.

—La organo de sangcirkulado—la koro, kiel ankaŭ de pensado—la cerbo, kvankam ili estas solaj, tamen estas dividitaj je du partoj.

—Jes, mirinda organizacio! Vi atentu la organon de la degestado—la stomakon, la hepaton kaj ĝiajn sokojn, kia Dia kreo!

—Kaj bestaro, kaj vegetaro, ili subtenas unu la duan kaj tiel riceviĝas mirinda rondirado de tuta vivo.

* *
*

ԱՆՈՒՄՆԵՐ ԷԼ ՄԱՍՈՒՄՈՒՄՆԵՐ:

1. Զուրը չտեսած մի բորիկանար:
2. Ուրիշի աչքը քեզ լոյս չի տար:
3. Կուշան անօթուն մանր է բրդում:
4. Աղէտին հարցրին՝ վկադ ով է,—ասաց պոչս:

* *
*

Մ ա ս Ե ի կ Ե Ե ր :

ek մասնիկը ցոյց է տալիս գործողութեան սկիզբը կամ յանկարծութիւնը, օր. kanti-երգել, ekkanti-երգ սկսել, bati-զարկել, խփել ekbati-յանկարծ խփել:

el մասնիկը կազմում է բարդ բառեր, օր. jeti-նետել, գցել, eljeti-դուրս գցել, tiri-քաշել, eltiri-դուրս քաշել:

em մասնիկը ցոյց է տալիս հակում, սովորութիւն, օր. babili-դատարկ խօսել, babilema-դատարկախօս, drinki-խմել (խմիչք), drinkema-արբեցութիւն սիրող:

en մասնիկը բարդ բառեր է կազմում, օր. iri-զնալ, eniri-ներս մտնել, havi-ունենալ, enhavo-բովանդակութիւն:

er մասնիկը ցոյց է տալիս՝ հատ, ջուկ բան, օր. sablo-աւաղ, sablero-աւաղի հատիկ, mono-փող, mone-ro-մի հատ փող:

* *

Թարգմանութիւններ ինքներորդ դասի:

Ո Ե Ե ր :

1. Հասօին իր միակ աղջիկը տալու համար, գոռող քուրդ աղան գրեց մի պայման: 2. Այդ պայմանը չէր արած բարի դրդման տակ: 3. Գետնից մինչև աշտարակի գլուխը (կտուրը) իր պալատի, նա մտադրեց զնել փայտեայ սանդուխք, բայց չարամտաբար մի կտորած առաւելանով: 4. Առանց այդ անաղնուութեան Հասօն կարող էր լաւ նպատակին հասնել: 5. Դուք հաւաքեցէք այս մարդկանց հիւրասենեակը: 6. Մենք չկարողացանք հարկադրել մեր աշակերտներին ուշա-

ղբութիւնով ականջ զնել մեր դասին, որովհետև նրանք լսում էին հայաթից սրնգի նւազը և ուշադրութիւնները ցրւած էին: 7. Դուք դուրս գցեցէք ձեր գլխից՝ այդ հարուստ վաճառականի փեսան դառնալ: 8. Ես կը կատարեմ ձեր ցանկութիւնը, հիմիկանից բախտաւոր եղէք և վայելեցէք:

* *

Խօսակցութիւն:

— Հիմա մենք անցկացանք թուիերը և մտնում ենք խիտ անտառը:

— Այո, ինչ աժդահա հաստ կաղնիներ են: Արդեօք դուք տեսնում էք կաղնիների վրայ բազմաթիւ կաղիններ:

— Ծշմարիտ է, լաւ կերակուր է խոզերի համար:

— Նայեցէք, նայեցէք, հրէն դուրս թռաւ նապաստակը և ականջները տնկելով, կանգնեց մոլորւած:

— Դժբախտաբար, (ափսոս), մենք չունինք որսի շուն՝ նրան բռնելու համար:

— Է՛, նա արդէն ականջները դրեց ուսերի վրայ և արագ ոտու մեներով փախչում է:

— Դուք արդեօք նկատում էք, որ այստեղ տերեւաւոր անտառը խառն է ասեղնատերեւաւոր անտառի հետ, ա՛յ, նայեցէք, դուք կը տեսնէք՝ սոճի, եղևին, ելատին:

— Բոլորովին ճշմարիտ է, սակայն այստեղ գրտնւում են աւելի՝ տխկի, խիժոտ փիճի և նշտաբենի, բացի բազմաթիւ կաղնիներից:

— Ահա տխկու արմատի մօտ մի բաւականին մեծ օձ:

—էհ, զիմացի ճիւղքերը չեն թոյլ տալիս ձեզ
պարզ տեսնել, այդ լօրտու է, ամենաանմեղ կենդանի
(արարած) աշխարհումս:

* *
*

Առածներ եւ ասածաւծներ:

1. La birdon oni kaptas per grajno, la homon
per mono.

2. En profundo de la tero troviĝas multe da
trezoro, sed ne por nia profito.

3. Antaŭe trovi transirejon kaj poste eniru
en riveron.

4. Se mi manĝas—febras, sen manĝo—febras,
pli bone manĝi kaj feбри.

* *
*

Տաւերորդ դասի բառերը:

Ridetis-ժպտաց, rideti-ժպտալ, malalte-ցածր,
ekklinis-վար ծոց, խոնհարեցրից, konsenti-համա-
ձայնել, mi konsentas-համաձայն եմ, konstrui-շինել,
konstruigi-շինել տալ, ligna ŝtuparo-փայտեայ սան-
դուխք, konsisti-կազմած լինել, naŭdek naŭ-իննսուն
և իննը, sekrete-գաղտնի, rompi-կոտրել, meza-միջին,
rompita-կոտրւած, peco-կտոր, lerte-ուստույթիւնով,
remeti-նորէն տեղը դնել, vidiĝi-երեւալ, malforta-թոյլ,
premo-սեղմում, faligi-վայր գցել, suprediritan-վերեր
ասած, malfermi-բաց անել, la spaco-տարածութիւն,
metro-մէտր, sekve-հետևաբար, neeble-անկարելի է, fari
neeble-անհնարին է անել, suprenire-վերև բարձրանալը,
plu-դէպի առաջ, malbono-չար, tiera-գորոզ plenumi-

կատարել, sidiginte-նստեցնելով, balkono-պատշգամ,
konduki-տանել, ուղեկցել, supro-գլուխ, գագաթ:

* *
*

Լուր-դա-լուրի բնագիրը:

Հասօն ժպտեց, խոր գլուխ տեց:

—Տէր ես, աղա, ասաց. ասածիդ համաձայն եմ:

Եւ շինել տեց աղան փայտեայ սանդուխքը: Ին-
նսուն և իննը աստիճան ունէր նա: Հասօից ծածուկ
կոտրեց նրա մի աստիճանը, կոտրածը նոյն կերպով
դրեց իր տեղը, այնպէս, որ ոչինչ չէր երևում, բայց
մի թոյլ սեղմումն հերիք կը լինէր փայտը ձգելու և մի
աստիճանից դէպի միւսը՝ մի գաղաչափ տեղ բաց թող-
նելու: Այդպիսով էլ ոչխարների անցնելը անհնար
դարձնելու:

Օ, չար էր աղան. հպարտ էր, հպարտ:

Այդ խայտառակութիւնը արեց չար աղան: Հա-
սօին աշտարակի ծայրը հանեց, Զալիէն պատշգամի
վրայ՝ ու ասաց հովւին.

* *
*

Տասն եւ մեկերորդ դաս.

Dekunna leciono.

—Jen Zalhe, vi vin entuziasmu, ŝi estos via
justa rekompenco, se vi faros, kion mi diris.

Zalhe ekvidis Hason, ridis al li, ekruĝiĝis kaj
faris amsignon.

Eksciis la pastisto, ke Zalhe ankaŭ lin amis.
Lia koro pleniĝis de ĝojo. Li prenis la fluton. me-

tis ĝin al sia buŝo, deklinis la ĉapeton iom flanken, komencis la flutludon.

Ektondris la montoj kaj la profundaĵoj, ekbalanciĝis la arboj ekstremis la ŝtonoj. Ekscitiĝis eĉ malbona princo. Zalie, frezeziĝinte, restis malmulte, ke ŝi alflugos kaj malleviĝinte, kiel la ŝafo falos al piedoj de Haso.

Moviĝis la ŝafaro, proksimiĝis al ŝtuparo kaj komencis unu post alia supreniri al la tegmento de la turo.

* *

Ո Ճ Ե Ր XI.

1. La amaso entuziasmiĝis, vidinte sian eminentan lingviston. 2. Tio ĉi estas indiko, ke ni progresas, ĉar nur alta spiritĝuo povas kaŭzi la entuziasmon. 3. Kiel min ŝajnas, ne estos facile plenumi vian postulon. 4. Vi ne faru la signon, li sen tio proksimiĝas al ni. 5. Mia koro estas plena per ĝojo, ĉar vi plenumis mian deziron-edziniĝi kun ĉi tiu ĉarmplena fraŭlino. 6. La tegmento de apud da domo estas kovrita per gesto kaj kolorita en vepda koloro. 7. Vi prenu ĉi tiun ĉokoladon kaj metu ĝin en vian buŝon, vi tuj sentos—kia ĝi estas bongusta. 8. Vi deklinu tiun barilon kaj iru iomete flanken. 9. Jen tondras el malantaŭ de alta monto, kredeble, baldaŭ pluvos. 10. Ho, ho! kiel hele fulmas kaj zigsage pasas tra aero. 11. La pendolo de murhorloĝo ekmovigis kaj komencis balanciĝi.

* *

XI.

Ni esperantistoj havas nian monsisistemon.

La *speso* estas teoria mona unuo.

10 *spesoj* (s)=al 1 *spesdeko* (1 sd.)

1000 *spesoj* egalas al 1 *spesmilo* (1 sm.)

Cetere: 1 sm.=100 sd.=1000 s.

1 sm.=al 95 kopekoj (en Rusujo).

=2,53 frankoj (en Francujo, Svisujo, Belgujo).

=2,53 liro (en Italujo).

=2 ŝilingoj (en Anglujo),

=2,05 markoj (en Germanujo).

=240 kronoj (en Aŭstrujo kaj Hungarujo).

=1.83 krono (en Danujo, Svedujo, Norvegujo).

=1.21 florino (en Holando).

* *

Առակներ եւ ասածածներ:

1. Աղքատ երեցու քարոզը չի անցնիր:

2. Լալի լեզուն տէրը կը հասկանայ:

3. Ահը էջին ձիուց վազուկ է անում:

4. Աղւէսին հարցրին ինչն է լաւ, ասաց լաւն այն է, որ ոչ ես շանը տեսնեմ և ոչ շունը ինձ:

* *

Մասնիկներ:

et մասնիկը փոքրացնում կամ սակաւացնում է բառի նշանակութիւնը, օր. *tablo-սեղան*, *tableto-փոքրիկ սեղան*, *ridi-ծիծաղել*, *rideti-ժպտալ*:

for մասնիկը նշանակում է հեռու, կազմում է և բարդ բառեր, օր. *for de mi-հեռու ինձանից*, *permesi-*

թոյլ տալ, forpermesi-արձակուրդ տալ, porti-տանել, forporti-հեռացնել:

ge մասնիկը ցոյց է տալիս երկու սեռը ի միասին, օր. frato-եղբայր, gefratoj-քոյր և եղբայր, sinjoro-պարոն, gensinjoroj-պարոն և տիկին:

id մասնիկը կազմում է երեխայի, սերունդի հասկացողութիւն, օր. bovo-եղ, bovido-հորթ, ido-երեխայ, ձագ, idaro-սերունդ:

ig մասնիկը կազմում է հասկացողութիւն՝ այս ինչը-այս կերպ դարձնել, հարկադրել այս ինչ անել, օր. pura-մաքուր, purigi-մաքրել, edzo-ամուսին, edzigi-ամուսնացնել, skribi-գրել, skribigi-գրել տալ:

* *

Թարգմանութիւններ աստեղոյ դասի:

Ո Ն Ե Ր.

1. Դուք տարէք այս տղին ուսումնարան. 2. Նրա վարժունքը գովելի է: 3. Քաղաքապետը հրամայեց, որ իր քարտուղարը ներկայ լինի պաշտօնատեղում ամեն օր իննից մինչև ժամը երեքը: 4. Դուք պատրաստեցէք դեղը ինչպէս պատւիրեց բժիշկը: 5. Այս գիրքը կազմւած է՝ վեց հատորից և տասը մասից, ամեն մասը տասերկու գլուխից: 6. Տղէն հիմա իսկ կոտրեց գինու բաժակը և ճարպիկութիւնով պահեց կտորները: 7. Տէք մեզ մէկ մէկ բաժակ թէյ լիմոնով և ջով՝ մուրաբա: 8. Դուք խմեցէք թէյ կամ սուրճ և ես կը խմեմ կարմիր գինի, (խմիչքներ խմելուն ասում են drinki և ոչ trinki): 9. Օրիորդ, դուք տեղափոխեցէք գրչակոթը, թանաքամանը, մատիտը և ծծողականը գրասեղանի վրայ: 10. Ինչու դուք իմ գլխին խաղ էք խաղում, չէ՞:

որ դա խարդախութիւն (օյինբազուութիւն) է: 11. Ներեցէք, ես չեմ ենթադրում, թէ դուք կարող էք նկատել: 12. Է՛, միթէ դա աննշմարելի էր, չէ՞ որ ես տեսայ, ինչպէս դուք կոտրեցիք հայելին, արդեօք ի՞նչ ուստութիւն կարող է ձեզ օգնել: 13. Օգը որպէս մի ահագին ճնշոց ճնշում է հողագնդի երեսը: 14. Երեկ երկրաշարժ եղաւ և այնքան ուժեղ, որ մեր քաղաքի շրջակայքում բացեցին մի քանի զետնի ձեղքեր: 15. Դուք հնար միք պտրի ինձ խափել, դա լուրջ գործ է, հանաք չէ: 16. Այս շատ ճահճոտ տարածութիւնը թոյլ չէ տալիս անցկենալ առաջ:

* *

Խօսակցութիւն.

— Մեր զգայարանները տեղաւորւած են մեր մարմնի մէջ զոյգ զոյգ, որպէս թէ բնութիւնը ուղեցել է, որ նրանք օգնեն մէկ զմէկու փոխադարձաբար:

— Ուղիղ է, դուք աւելացրէք միայն, որ շնչառութեան անդամ-թորերը և շարժողութեան-ձեռքերը և ոտքերը նոյնպէս զոյգ զոյգ են:

— Արեան շրջանառութեան անդամ-սիրտը, ինչպէս և մտածողութեան անդամը ուղիղը, թէպէտ և նըրանք միակ են, սակայն բաժանւած են երկ-երկու մասի:

— Այո՛, հիանալի կազմակերպութիւն, դուք ուշադրութիւն դարձրէք մարսողութեան անդամ-ստամոքսի և լեարդի և նրանց հիւթերի վերայ, ի՞նչ Աստուածային ստեղծւածք է:

— Իսկ կենդանիները, իսկ բուսականութիւնը, նրանք պաշտպանում են մէկը միուսին և (այդպէս փո-

խաղարձաբար), ստացուած է ամբողջ կենսականութեան շրջանառութիւնը:

* *

Առածներ եւ ասածածներ:

1. Ne vidinte ankoraŭ akvon, vi ne nudpiedigu vin.
2. Ne donos al vi la lumo-okulo de la fremdulo.
3. La sata dispecigas panon malgrandete al malsata.
4. Oni demandis vulpon: kiu estas atestanto cia? Ĝi respondis ja vosto mia.

* *

Տասն եւ մեկերորդ դասի բառերը.

Entuziasmi-ողկորել, խրախուսել, entuziasmu-ողկորէ, vi vin entuziasmu-ողկորելիք, justa-արդար, rekompenco-վարձատրութիւն, ridi-ժպտալ, rugigi-կարմրել, amsigno-սիրոյ նշան, preni-վեր առնել, deklini-ծռել, flanken-մի կողմ, ektondri-սկսել որոտալ, ekbalanciĝis-սկսեցին շարժւել, ektremi-սկսել զողալ, ekscitigi-զգացուել, freneziĝinte-խելայեղած, resti-մնալ, alflugi-վեր թռչել, fali-վար ընկնել, moviĝi-շարժւել, supreniri-վերեւ բարձրանալ:

* *

Լուր դա լուրի բնագիրը:

Ահա Ձալխէն, խրախուսելիք, հալալ է քեզ նա, եթէ ասածս արիւր:

Ձալխէն տեսաւ Հասօին, ժպտեց նրան, կարմրեց և նշան արաւ: Իմացաւ հովիւը, որ Ձալխէն էլ սիրում էր իրեն: Սիրտն ուրախութիւնով լցւեց: Առաւ սրինգը, բերնին դրեց, քեօլեօզը ծռեց, նւագն սկսեց:

Թնդաց սար ու ձոր, շարժեցին ծառեր, դողացին քարեր: Յուզւեց չար աղան, խելայեղ՝ Ձալխէն. քիչ մնաց թռնէր ու ցած գնար, ոչխարի պէս ընկնէր Հասօի ոտքերը:

Շարժեցին ոչխարները, մօտեցան սանդուխքին ու սկսեցին միմեանց ետեւից բարձրանալ աշտարակն ի վեր:

* *

Տասերկուերորդ դաս:

Dekdua leciono.

Ho! ho! ho! juna paŝtisto de Nigra revero! ja vi plorigis la montojn kaj la profudaĵojn! paŝtisto! vi kvietigis rababestojn, ekscitigis la ŝtonojn kaj la arbojn! Kial vi, kiel malsaĝulo konfidis al princo? Kial supreniris sur tegmenton de la turo? Pli bone se vi estis solviĝita en interno de via patrino, Haso! Estus feliĉo. se vi tute ne enirus en ĉi tiun mondon, plenan per princoj! Estus feliĉo, se vi ne vidus sunbrilon, kiu bruligis-rostis vin; la ondojn de Nigra rivero, kiuj frotis vin, kanoaron՝ kiu vin ĉarmis.

Ho! ho! ho!... ĉu efektive kurdo fariĝis tiom malhonesta, ke li ekmokis la amon? Ĉu li perdis sian konsciencon? ĉu li forgesis Dion? Kial li mafeliĉan Hason faris la akiro de diablo? funebrigis, plorigis la mondon?... ho! ho!...

Ո Ճ Ե Ր XII.

1. Estus bone, se ni havus la kuraĝon kontraŭstari al niaj malamikoj. 2. La suno brilas kaj ĵetas abunde la radiojn sur la tero kaj rivero. 3. La ondoj de la rivero kruele sin batas al apudbordaj ŝtonegoj. 4. La ludo de la violono min ĉarmas. 5. La ondomovo de ĉi tiuj herbkampoj estas belvida. 6. Homoj malhonestaj ne povas akiri la estimon de siaj samlandanoj. 7. Li vin mokas pro via amo, sed mi miras, ĉar li mem meritas la mokon. 8. Via konscienco estas pura kaj vi per via konduto estas laŭdinta. 9. Ni ne povas funebriĝi tutan mondon, forpelinte lin, la plej honestan civitanon. 10. Diabolo! li malfeliĉas nian familion per via malfaraĵo.

* *

ԽՈՍԱԿԳՈՐԹԻՆ XII.

—Inter bestoj hieno kaj ŝakalo manĝegas la malvivajon.

—Tiun saman kutimon havas inter birdoj; korniko kaj korniko.

—Sed leono, vulpo kaj lupo preferas la vivajon, tiel, kiel inter birdoj: aglo kaj akcipitro.

—Esceptinte hundon kaj katon, kiel vi scias, ĉiuj hejmbestoj kaj birdoj estas herb-aŭ grenmanĝantoj.

—Nu, ne diru! ĉu vi ne esceptos ankaraŭ porkon kaj kokon?

—Kiu el du bestoj-la hundo aŭ la kato ŝajnas al vi pli saĝa?

—Guste diri, tre malfacile atingi komprenon en tiu ĉi problemo, mi nur scias, ke hundo kun la saĝeco havas certan fidelan sindonitecon al sia mastro; tiam ke kato estas sendanka kaj insida.

—Mi ne volas kaŝi mian opinion, ke kato, kalkulu ĝin, se vi volas-eĉ malica, tamen estas pli saĝa kaj ne permesos subaĉeti al iu sian sendependecon pro unu peco da pano.

* *

ԱՌԱՃՈՒՄ ԵՒ ԱՍԱԾԱԾՈՒՄ.

1. Մէկ ձեռքը ծափ չի տար:
2. Զուրը ընկնողը անձրևից չի վախենայ:
3. Զուրը ընկնողը ձեռքը փրփուրին կը նետէ:
4. Կաշառքը դժողբին էլ լոյս կը տայ:

* *

Մ ա ս Գ ի կ Գ Ե Ր.

ից մասնիկը ցոյց է տալիս մի բանի կամ մի գործողութեան այս կերպ կամ այն կերպ դառնալը, օր. *pala-դառնալ, paliği-դառնալ, edzo-ամուսնի, edziği-ամուսնանալ, fari-անել, fariği-դառնալ, fariği instruisto-ուսուցիչ դառնալ:*

il մասնիկը կազմում է՝ դործիք զէնք նշանակող բառեր, օր. *trançi-կտրել, trançilo-դանակ, tondi-խոզել, tondilo-մկրատ, pati-զէնք պարպել, pafilo-հրացան, pafilego-թնդանոթ:*

in մասնիկը կազմում է կանայքի սեռի հասկացողութիւն, օր. *patro-հայր, patrino-մայր, bovo-եղ, bovino-կով, viro-տղամարդ, virino-կին:*

ind մասնիկը կազմում է բարդ բառեր, օր. laŭdi գովել, laŭdinda-գովանի, ridi-ծիծաղել, ridinda-ծաղրելի, inda-արժանի:

ing մասնիկը կազմում է առարկայ, որի մէջ մի բան դրւում է, օր. glavo-սուր, glavingo-սրի պատեան, kandelos-մոմ, kandelingo-շամատան, plumingo-զըր-չակոթ:

* *

Թարգմանութիւններ քսան եւ մեկերորդ դասի:

Ո Ն Ե Ր:

1. Ամբոխը ոգևորեց, տեսնելով իր հռչակաւոր լեզւագէտին: 2. Այդ նշան է, թէ մենք առաջադիմում ենք, որովհետեւ միայն բարձր հոգիկան հրճւանքը կարող է ոգևորութիւն պատճառել: 3. Ինչպէս ինձ թւում է հեշտ չի լինիլ կատարել ձեր պահանջը: 4. Դուք նշան միք անի, նա առանց դրան մօտկանում է մեզ: 5. Իմ սիրտը լիքն է ուրախութիւնով, որովհետեւ դուք կատարեցիք իմ ցանկութիւնը. ամուսնանալ այս զմայլելի օրիորդի հետ: 6. Մօտիկ տան կառուրը ծածկած է ժեստով և ներկած է կանաչ գոյն: 7. Դուք վեր առէք այս շօխրաղը և դրէք նրան ձեր բերանը, դուք իսկոյն կը զգաք, թէ ինչպէս նա համեղ է: 8. Դուք թեքեցէք այդ պատնէշը և մի քիչ մի կողմ քաշէք: 9. Ահա որոտում է բարձր սարի ետևից, հաւանական է շուտով անձրև կը գայ: 10. Օ՛, ճ, ինչպէս պարզ փայլակում է և զիզզազով, (ծուռ ու մուռ) անցնում է օդի միջով: 11. Պատի ժամացոյցի ճոճանակը շարժւեց և սկսեց ճոճալ:

* *

XI.

Մենք, էսպերանտիստներս ունենք մեր դրամա-կարգը:

Speso գիտական-փողի միաւորն է:

10 speso հաւասար է 1 spesdeko-ի, (1 sm.)

1000 speso հաւասար է 1 spesmilo-ի, (1 sm.)

Ուրեմն՝ 1 sm.=100 sd.=1000 s-ի:

1 sm.=95 կոպէկի (Ռուսաստանում):

=2,53 ֆրանկի (Ֆրանսիայում, Զւեցերիայում և Բէլգիայում):

=2,53 լիրաի (Իտալիայում):

=2, շիլինգի (Անգլիայում),

=2,05 մարկի (Գերմանիայում):

=2,40 կրօնի (Աւստրիայում և Ունգարիայում):

=1.03 կրօնի (Դանիայում, Շւեդիայում և Նորւեգիայում):

=1.21 ֆլօրինի (Հօլլանդիայում):

* *

Առաձներ եւ ասածաձներ:

1 La prediko de malriĉa pastro ne prosperas.

2. Parolon de muta homo komprenas nur dommastro.

3. La timo faras azenon pli rapidgalapanto, ol ĉevalo.

4. Oni demandis vulpon:—kia estas la plej bona farto? ĝi respondis: la plej bona estas tia, kiam nek mi vidas hundon, nek hundo min.

* *

Տասերկուերորդ դասի բառերը:

Եւստի-տասարդ, ջահիլ, plori-լաց լինել, plorigi-լացացնել, kvieigi-մեղմացնել, besto-կենդանի, rabobesto-զազան, ekscitigi-յուզել, գողուի, konfidihատալ, solvigi-հալել, soivigushaլելիւր, internoարզանդ, enirus-մտնելիւր, ne vidushտեսնելիւր, sunbrilաբերի փայլ, bruligis-rostis-այրեց-խորովեց, frotiտրորել, kanoaro-շամբ, եղեգնուտ, ĉarmi-կախարդել, qđajլեցնել, efektive-իրաւի, իսկապէս, malhonestանաղնիւ, moki, ekmoki-ծաղրել, konscienco-խիղճ, akiro-բաժին, funebrigi-սգաւորել:

* *

Լուր-դա-լուրի բնագիրը:

— Լօ, լօ, լօ Սև ջրի չորան, սար ու ձոր մղկտացնող ջրեան, գազան մեղմացնող, քար ու ծառ յուզող չորան: Ինչո՞ւ յիմարի պէս, հաւատացիր աղային, ինչո՞ւ բարձրացար ծայրն աշտարակին: Զուր դառնայիր մօրդ փորում, Հասո: Երանի չմտնէիր այս աշխարհը, որ լի է աղաներով: Երանի չտեսնէիր արևի փայլը՝ որ քեզ այրեց-խորովեց, Սև ջրի ալիքները՝ որ քեզ տրորեց, շամբի օրօրելը՝ որ քեզ կախարդեց:

Լօ, լօ, լօ... Միթէ քիւրդն այնքան անաղնիւ եղաւ, որ սէրը ծաղրեց: Միթէ նրա խիղճը կորաւ, Աստուածը մոռացաւ: Խեղճ Հասոին ինչո՞ւ չէյթանի բաժին արաւ, աշխարհը լաց ու սուգի մէջ դրաւ... Լօ, լօ...

* *

Տասերեքերորդ դաս:

Dektria leciono.

Jen? supreniradis la ŝafoj, puŝante unu alian;

sorĉitaj de flutson, ili forgesadis pri la subkuŝanta profundegaĵo. Direktinte la okuloj al Haso, ili supreniradis.

La amaso, ravite observis. Malbona princo mem ekŝtoniĝis kaj Zalh'e kliniĝis ĝis duonokorpo, etendis siajn manojn al Haso kaj kriis.

Mi estas via, Haso, via eterne! Mi vin amas, amas tiom, kiom ne amis Lejli Meĝlunon! Mi vin amas, mi amas tiom, kiom ne amas la popilo flamon, la najtingalo rozon, la mondo sunon kaj la kreskaĵo la teron!

—Vi estas! mia flamo, vi estas mia rozo, mia suno kaj mia tero!

Aŭdis Haso, tremetis lia koro: li ludis kaj ludis, fortigis la melodion.

* *

Ո Ե Ի Ի XIII.

1. En amaso oni puŝis unu alian antaŭen.
2. Vi atentu, ne falu, ĉi tie troviĝas subkuŝanta abismo.
3. En ĉirkaŭaĵo de tiu vilaĝo vi vidos admirindajn pejzaĝojn.
4. Li sin klinis malsupren por vidi en puto la akvon.
5. Li etendis sian manon al malamikoj kaj ekkriis: „antaŭen, miaj bravuloj“.
6. Eterna vero ĉiam vivas.
7. La papilo flugas ĉirkaŭ la kandelo, jen ĝi ekbruligis siajn flugilojn.
8. Oni diras, ke najtingalo amas la rozon, eble pro tio, ke ĉi tiu dolĉkantulo sin tenas, precipe, apud la rozujoj.
9. Per ĉarma melodio vi kantu, miaj kamaradoj, nian himnon „La espero“.

* *

Խօսակցութիւն XIII.

—Bonan tagon, sinjorino, ĉu kiel vi fartas?

—Bonan tagon, kara sinjoro, mi fartas tre bone, kaj vi? ĉu vi jam saniĝis de influenco?

—Jes, sinjorino, mi min sentas jam sufiĉe saniĝita: de kie vi nun venas?

—Mi venas el katedralo, tie hodiaŭ preĝis nia estimata ĉefepiskopo.

—Ho, tiam vi trakondukis edificplenan tempon.

—Jes, vere, la diservo estis impona kaj la ĥoro kantis bonege. Post diservo ĉefepiskopo predikis longedaŭre.

—Laŭ kia temo?

—El Evangelio, laŭ temo: „venu al mi la infanoj“.

—Bedaŭrinde, mi ne povis hodiaŭ aŭskulti la diservon. Nun, ĝis revido, mi rapidas al kunsido, mi petas saluti de mia flanko al via estimata edzo kaj infanoj.

—Mi vin dankas, vi ankaŭ redonu mian koran saluton al via kara edzino, mia amatino. Ĝis revido!

* *

Առաձններ եւ ասածաձններ:

1. Գայլը որ ծերանայ, չներուն խաղալիք կը դառնայ:
2. Ուղար իր կուզը չի տեսնում:
3. Գայլը բուրբը փոխում է, բայց բնութիւնը ոչ:
5. Բարեկամի հետ կեր ու խում արա, առուտուր մի անի:

Մ ա ս ն ի կ ն ե ր:

ist մասնիկը կազմում է՝ մի գործով, մի արհեստով պարապողի հասկացողութիւն, օր. boto-կօշիկ, botisto-կօշկակար, muziko-երաժշտութիւն, muzikisto երաժիշտ:

ju... des, ինչով... նրանով, որքան... նոյնքան, սովորաբար այդ մասնիկները միասին են գործ դրւում ju pli... des pli, որքան աւելի... նոյնքան աւելի, ju pli mi lernas, des pli mi volas lerni-որքան աւելի եմ սովորում, այնքան աւելի ուզում եմ սովորել:

kun-հետ, kun li-նրա հետ, kune kun-միասին, կազմում է և բարդ բառեր, օր. premi-վեր առնել, kun-premi-հետք տանել, kunigi-ժողովել:

mal նման է հայոց ան մասնիկին՝ (անամօթ, անխիղճ) կազմում է սկզբնական բառի բոլորովին հակառակ հասկացողութիւնը, զրւելով նրա առաջը, օր. bona-բարի, malbona-չար, rekta-ուղիղ, malrekta-ծուռ:

mem-ինքը, mi mem diras-ես ինքս եմ ասում: Կազմում է և բարդ բառեր՝ stari-կանգնել, memstara-ինքնիշխան, fidi-հաւատ ընծայել, memfida-ինքնահաւան:

n կազմում է՝ 1-ը հայցական հոլով, mi vidas lian patron-ես տեսնում եմ նրա հօրը, 2-ը ցոյց է տալիս ուղղութիւն, պատասխանելով դէպի ո՞ւր հարցին, օր. mi iras la ĉambron-ես գնում եմ սենեակը, 3-ը, երբեմն տրական հոլովի տեղ է բռնում՝ vi diru al mi kiam vi diru min-դու ասա ինձ: (Նոր սկսողները պէտք է լաւ վարժւին՝ գործադրել n, որպէս հարցական հոլովի նշան):

* *

Թարգմանութիւններ աստեղիկներով դասի:

Ո Ն Ե Ր:

1. Լաւ. կը լինէր եթէ մենք քաջութիւն ունենայինք դէմ կենալ մեր թշնամիներին: 2. Արեւ փայլում է և արձակում է առատապէս շողքերը երկրի (դետնի) և գետի վրայ: 3. Գետի ալիքները սաստկապէս զարկւում են ափի մօտ դտնւող ժայռերին: 4. Զութակի նւագը ինձ զմայլեցնում է. 5. Այս կանանչազարդ դաշտերի ալիքանման շարժումները սիրուն է: 6. Անազնիւ մարդիկ չեն կարող ձեռք բերել իր հայրենակիցների յարգանքը: 7. Նա ծաղրում է ձեզ ձեր սիրոյ համար, բայց ես զարմանում եմ, որովհետեւ նա ինքը արժան է ծաղրի: 8. Ձեր խիղճը արդար է և դուք ձեր վարմունքով գովանի էք: 9. Մենք չենք կարող սգի մէջ գցել ամբողջ աշխարհը, արտաքսելով նրան, ամենաազնիւ քաղաքացուն: 10. Գրողը տանի, նա դժբախտացնում է մեր տոհմը իր չարագործութիւնով:

* *

Խօսակցութիւն:

— Կենդանիների մէջ բոլորին և չակալը լէշ են յափում:

— Նոյն սովորութիւնը ունեն թռչունների մէջ ազոաւը և առջնագոաւը:

— Բայց առիւծը, աղուէսը և գայլը գերադասում են կենդանի կերակուր, նոյնպէս, ինչպէս թռչունների մէջ՝ արծիւը և բազէն:

— Բաց առած շունը և կատուն, ինչպէս դուք գիտէք, բոլոր տնական կենդանիները և թռչունները կանանչի կամ հացահատիկ ուտողներ են:

— Էհ, միք ասի, միթէ դուք չէք բաց առնի խոզին և հաւին:

— Արդեօք, հրը երկու կենդանիներից, շունը, թէ կատուն թւում է ձեզ աւելի խելօք:

— Ծիշտն ասած, շատ դժւար է հասկանալ (հասկացողութեան հասնել), այս խնդրի մէջ, ես գիտեմ միայն, որ շունը խելօքութեան հետ ի միասին ունի ուղիղ հարադատ տիրասիրութիւն (ինքնագոհութիւն դէպի տէրը), այն ինչ կատուն՝ երախտամոռ է և խորամանկ:

— Ես չեմ ուզում թաղցնել իմ կարծիքը, թէ կատուն, հաշւեցէք նրան, եթէ կամենաք՝ մինչև իսկ չարամիտ, սակայն աւելի խելօք է և չի թոյլ տար կաշառել ում և իցէ նրա անկախութիւնը մի կտոր հացի համար:

* *

Առածներ և ասածաւծներ:

1. Unu mano ne povas aplaŭdi.
2. Kiu falis en akvon ne timas de la pluvo.
3. Dronanto ĵetas manon al ŝaŭmo.
4. Subaĉeto lumigas eĉ inferon.

* *

Տասերեքերորդ դասի բառեր:

Supreniradi-վերև բարձրանալ, puŝi-հրել, puŝante-հրելով, forgesi-մոռանալ, forgesadi-շարունակ մոռանալ, subkaŝi-տակը պահել, subkuŝanta-տակը պահւած, profundegajo-անդունդ, amaso-ամբողջ, observi-

դիտել, ekŝtoniĝi-քարանալ, klini-թեքել, կռացնել, klini-կռանալ, duonokorpo-կէս մարմին, etendi-պարզել, eterne-յաւիտեան, tiom-այնքան, kiom-որքան, papilo-թիթեռ, kreskajo-բուսականութիւն, tremeto-թոթոռ, fortigi-ուժեղացնել, ուժովցնել:

* *

Լուր-ղա-լուրի բնագիրք:

Հա բարձրանում էին ոչխարները, հրում մի-մեանց. սրնգի ձայնիցը դիւթւած՝ մոռանում էին տա-կի անդունդը: Աչքերը Հասօին ուղղած՝ բարձրա-նում էին:

Աշխարհը զմայլւած՝ դիտում էր: Չար աղան քար էր կտրել: Չալիսէն մինչև կէս մէջքը կռացել, ձեռները Հասօին պարզել՝ գոչում էր.

— Ես քոն եմ, Հասօ, քոնը յաւիտեան: Ես բեղ սիրում եմ, այնքան եմ սիրում, որքան չէր սիրում Լէյլան Մէջլունին: Ես բեղ սիրում եմ, այնքան եմ սիրում, որքան չի սիրում թիթեռը ճրագին, սոխակը վարդին, աշխարհն արեւին և բոյսը հողին:

Դո՛ւ ես իմ ճրագը, դո՛ւ ես իմ վարդը, դու իմ արեւն ու դու իմ հողը...

Հսում էր Հասօն, սիրտը խշխշում: Ածում էր ա-ծում, նւագն ուժովցնում:

* *

Տասն եւ չորսերորդ դաս:

Dekkvara leciono.

Alvenis kapro neri *) ĝis la rompita ŝtupo, ĝi

*) neri estas kapro-de ŝafara kandukanto, antaŭiranto.

eksentis, ke la morto staras antaŭ ĝi, sed estis ensorĉita kaj metis sian piedeton sur la ligno.

La ligno ekŝanceliĝis, oni aŭdis unu blekĝe-mon kaj beleta neri, sin turninte en aeron, fale-gis—rompi sian ostaron sur la ŝtonoj de profunde-
gojo.

Plorĝemis Haso: ho, ve! mia bela neri, li ek-kriis koreme, sed kiam lia rigardo falis sur Zalhe, li forgesis nerin: metis la fluton sur la buŝo kaj komencis ludi.

La ŝafoj ekvidis nerian sorton—haltis, pripen-sis reiri, sed estis ensorĉitaj, antaŭiris.

* *

Ո Ե Ի Ի XIV.

1. Kurdaĵ paŝtistoj, kutime, elektas inter kap-roj la plej belan, ordinare, kun blanka kaj longla-na felo; tian kapron oni nomas neri, ĝi ĉie kondu-kas la ŝafaron, kiel antaŭgvidanto.
2. La morto staras antaŭ ĉiu homo kaj nur virtulo ne malbenas la vanecon de ĉi tiu mondo.
3. La lulilo malbrue ŝanceliĝas kaj luldormigas mian karan infaneton.
4. Fatala sorto de malfeliĉa vidvino treege elvokas mian bedaŭron.
5. Li falpuŝiĝis de supro de ĉi tiu ŝtonego kaj sin turninte en aeron falis malsupren.
6. Li forte tremas de la intermita febro.

* *

Յովհաննէս Յովհաննիսեան:

Միայն այն կապրի, որ միշտ է անմահ—
Սուրբ գեղեցկութիւն և սուրբ գաղափար.

Վեհ միտքը ազատ կենդանի կը մնայ
Ու սէրն անձնազոհ՝ խեղճ եղբօր համար...

* * *

Առածներ եւ ասածաւծներ:

1. Բարեկամը նեղ օրին է պէտք:
2. Բեռի տակ էշը չի դուռ:
3. Մէկ ծաղկից օձը՝ թոյն է շինում, մեղուն՝
մեղր:
4. Գօռին ինչ ցաւ, թէ ճրագը թանկ է:

* * *

Մ ա ս ն ի կ ն ե ր:

êj մասնիկը, երբ դրում է արական անուան ա-
ռաջին՝ 2—5 տառերից յետոյ, կազմում է փաղաքա-
կան ձև, օր. patro-հայր, paêjo-հայրիկ, Petro-Պետրոս,
Peêjo-Պետրոսիկ:

nj մասնիկը, երբ դրում է կանացի անուան ա-
ռաջին՝ 2—5 տառերից յետոյ, կազմում է փաղաքա-
կան ձև, օր. patrino-մայր, panjo-մայրիկ, Mario-
Մարիամ, Manjo-Մարիամիկ:

per մասնիկը դրում է կրաւորական բայի մօտ
և պատասխանում է հարցերին՝ ինչո՞ւ, «համ միջոցով»
peranto-միջոցով, senpere-անմիջապէս, peri-միջոցո-
ղել:

por վասն, համար. por skribi, por mi-ինձ հա-
մար:

pra մասնիկը կազմում է սկզբնական ծագումն
ցոյց տուող բառեր, օր. avo-պապ, praavo-նախնիք, pra-
homo-առաջին մարդը:

pro մասնիկը գործողութիւն՝ մէկի օգտին, մէկի
համար, օր. patrujo-հայրենիք, propatrujo-հայրենիքի
համար, հայրենիքի սիրուն, pro amo-սիրոյ համար:

* * *

Թարգմանութիւններ աստերեքերով դասի:

Ո ն ե ր

1. Ամբոխի մէջ հրում էին մէկը միւսին: 2. Ձգուշ
եղիր, (ուշադրութիւն դարձրաւ), մի վայր ընկնիլ,
այստեղ գտնուում է գաղտնի, (տակը պահած) անդունդ:
3. Այն գիւղի շրջակայքում դուք կը տեսնէք հիանալի
բնապատկերներ, (պէյզաժներ): 4. Նա կուսցաւ դէպի
ներքեւ՝ տեսնելու ջրհորի մէջ ջուրը: 5. Նա մէկնեց
ձեռքը դէպի թշնամիները և գոչեց. «յառնջ իմ քա-
ջեր»: 6. Յաւիտենական ճշմարտութիւնը միշտ կեն-
դանի է: 7. Թիթեոն թռչում է ճրագի բոլորը, ան
նա խանձեց իր թևերը: 8. Ասում են, թէ սոխակը սի-
րում է վարդին, գուցէ այն պատճառով, որ այդ քաղ-
ցրածայն երգիչը իրան պահում է, գլխաւորապէս,
վարդի թուփերի մօտ, (վարդենիների մօտ): 9. Գեղե-
ցիկ եղանակով դուք երգեցէք, իմ ընկերներ, մեր
հիմը, (օրհներգը), «La espero» (յոյս):

* * *

Խօսակցութիւն:

— Բարի օր, տիկին, ինչպէս է ձեր առողջութիւնը:

— Բարի օր, թանկագին պարոն, ես շատ լաւ եմ,
իսկ դժւք, արդեօք դուք առողջացել էք արդէն ին-
փուլէնցիտից:

— Այն, տիկին, ես ինձ զգում եմ արդէն բաւականին առողջացած: Դուք ճիշդից էք գալիս:

— Ես մայր եկեղեցուց եմ գալիս, այնտեղ այսօր պատարագում էր մեր յարգելի արքեպիսկոպոսը:

— Հա, դուք անցկացրել էք խրատիչ, (Չերմեռանդ), ժամանակ:

— Այն, ճշմարիտ է, պատարագը հիանալի էր և երգեցիկ խումբը շատ լաւ էր երգում: Պատարագից յետոյ արքեպիսկոպոսը քարոզեց երկար:

— Ի՞նչ բնաբանով:

— Աւետարանից, բնաբան էր՝ «եկէք ինձ մօտ երեխաներ»:

— Ապոստ, ես չկարողացայ այսօր ականջ դնել պատարագը: Այժմ, ցտեսութիւն, ես շտապում եմ ժողով, խնդրում եմ, ողջունել իմ կողմից ձեր յարգելի ամուսնուն և երեխաներին:

— Ես շնորհակալ եմ, դուք էլ հաղորդեցէք իմ սրտանց ողջոյնը ձեր թանկագին ամուսնունհուն, իմ սիրելունհուն: Յտեսութիւն:

* *

Առածներ և ասածածներ:

1. Kiam la lupo maljuniĝas, ĝi fariĝas hundludilo.

2. La kamelo ne vidas sian ĝibon.

3. La lupo ŝanĝas sian lanon, sed neniam naturon.

4. Kun amiko trinku kaj manĝu, komercaĵon ne interŝanĝu.

* *

Տասն և չորսերորդ դասի բառեր:

Alvenis-մօտացաւ, հասաւ, kapro-ր յծ, rompita-կոտրած, eksentis-զգաց, staras-կանգնած է, meti-դնել, metis-դրեց, piedeto-թաթիկը, ligno-փայտ, ŝanceli-շարժել, ekŝanceliĝis-շարժեց, blekĝemo-մայուն, beleta-սիրունիկ, sin turninte-պտոյտելով, falegis-վայր ընկաւ, rompi-կոտրել, ջախջախել, ostaro-ոսկորներ, plorĝemi-մղկտալ, koremee-սրտաբուխ, sorto-վիճակ, halti-կանգ առնել, pripensi-մտադիր լինել, reiri-ետ գնալ, antaŭiri-առաջ գնալ:

* *

Լուր-դա-լուրի բնագիրք:

Հասաւ ների այծը կոտրած աստիճանին, զգաց, որ մահը աչքի առաջն է, բայց դիւթած էր, ոտքը դրեց փայտի վրայ:

Շարժեց փայտը, լսեց մի մայրն և սիրուն ներին պտոյտ գործելով օդի մէջ, գնաց ջախջախելու անդունդի քարերի վրայ:

Մղկտաց Հասուն:— Հէյ վախ, իմ սիրուն ների, կանչեց սրտաբուխ: Բայց աչքը երբ Զալխէին ընկաւ, մոռացաւ ներին: Սրինգը դրեց բերնին և սկսեց ածել:

Ոչխարները տեսան ներիի վիճակը. կանգ առին, մտածեցին ետ գնալ, բայց դիւթուած էին, առաջ զընացին:

* *

Տասն և հինգերորդ դաս:

Dekkvinia leciono.

Provis unua ŝafo, ĝi reiris malantaŭen, levis

antaŭajn piedojn kaj volis salti. Ĝi ekblekis kaj iris post la kapron.

Ho, ve! mia senkulpa ŝato! plorĝemis Haso.

Li rigardis Zalhen, fargesis ŝafon, fortigis arion.

Provis dua ŝafo, ĝi eĉ saltis, sin frapis al ŝtupo, deruliĝis, malespere blekis kaj falis en profundegajon.

—Flugu, trapaŝu, miaj belaj ŝafoj! kantis Haso,—flugu miaj subtilfelaj ŝafidoj, venu al via mastro!—

La ŝafoj ne moviĝis pli, ili re kaj reiris.

* * *

N Ŝ E R X V.

1. Ĉiu paŝtisto amas sian ŝafaron kaj en ĝi la plej varme amas nerin, la gvidanton de sia ŝafaro. 2. Vidinte la rigardon de Zalhe, Haso forgesis ĉiun mondon. 3. La sorto de mortinta neri, kompreneble ne povis alogi suprenirintajn ŝafojn, ĉiu besto ŝatas sian vivon. 4. Vi provu tralerni Esperanton kaj vidos, kia ĝi estas facilatingebla, belsona kaj logikoplana lingvo. 5. Kial vi plorĝemas vane? ankoraŭ vi povas restarigi antaŭan situacion. 6. Vi disruligu ĉi tiujn ŝraŭbojn por malfermi la keston.

* * *

LA ESPERO.

Himno de Esperantistoj.

En la mondon venis nova sento,

Tra la mondo iras forta voko;

Per flugiloj de facila vento

Nun de loko flugu ĝi al loko.

Ne al glavo sangon soifanta

Ĝi la homan tiras familion:

Al la mond' eterne militanta

Ĝi promesas sanktan harmonion.

Sub la sankta signo de l'espero

Kolektiĝas pacaj batalantoj,

Kaj rapide kreskas la afero

Per laboro de la esperantoj.

(Daŭrigota).

* * *

Մասնիկներ.

re մասնիկը կրկնութիւն և ետ դնալէ ցոյց տալիս, որ. fari-անել, refari-կրկին անել, doni-տալ, redoni-վերադարձնել, iri-դնալ, reiri-ետ դառնալ.

sam մասնիկը հասկացողութիւն է կազմում նոյնութեան, նմանութեան, որ. samtempe-նոյն միջոցին samnoma-համանուն, samideano-համակարծիքաւոր:

sen առանց, զործադրում է բարդ բառեր կազմելու համար, որ. celo-նպատակ, sencela-աննպատակ, danki-շնորհակալ լինել, sendanka-եղախտամոռ, seni-զրկել, seniĝi-զրկուի:

sub տակը, կազմում է և բարդ բառեր, որ. suba-տակը զտնուող, sub tablo-սեղանի տակը, submeti-հնազանդեցնել, subaĉeti-կաշարել:

super վրայ, աւելի: կազմում է և բարդ բառեր,

օր. supertabulo-տախտակի վրայ, տախտակից բարձր
superi-գերազանցել, superjaro-նահանջ տարի:

supre վերելք, վրան. de supre-վերելից, malsup-
re-ներքելք:

sur վրայ, sur la ŝtono-քարի վրայ, surmeti-
վրայ դնել:

* *

Թարգմանութիւններ ասոն եւ չորսերորդ դասի:

Ո Ն Ե Ր:

1. Քիւրդ հովիւները, սովորաբար, ընտրում են
այծերի մէջ ամենասիրունը, սովորաբար, աղւամազային
և երկարամազային, այդպիսի այծին նրանք անւանում
են՝ ների, նա ամենուրեք տանում է հօտը, ինչպէս ա-
ռաջաւոր ուղեցոյց: 2. Մահը կանգնած է ամէն մար-
դու առաջ և միայն իմաստունը չէ անիծում այս կեան-
քի ունայնութիւնը: 3. Օրօրոցը կամաց շարժւում է և
օրօրելով քնացնում է իմ թանկագին երեխայիս: 4. Զա-
րբաստիկ վիճակը անբախտ այրի կնոջ, սաստիկ
ափսոսանք է պատճառում ինձ: 5. Նա սոթաց այս
ժայռի գլխից և պտուտելով օդի մէջ ցած գլորւեց:
6. Նա սաստիկ զոգում է ընդմիջւող տենդից:

* *

De Jovaneso Jovannesjan.

Vivas nur tio, kio estas senmorta:
Sankta beleco kaj ideo sankta;
Libera kaj viva restas: alta penso,
Sinoferem'amo al mizera frato.

Առածներ եւ ասածուածներ:

1. La amiko necesas en mizera tago.
- 2, Sub la ŝargo azeno ne kriegas.
3. El unu sama floro serpento ellaboras vene-
non kaj abelo mielon.
4. Kia danĝero al blindulo, ke estas kara la
kandelo?

* *

Տասն եւ հինգերորդ դասի բառեր:

Provi-փորձել, reiri-ետ գնալ, levi-բարձրացնել,
voli-ուզենալ, salti-սառնել, kulpo-մեղք, senkulpa-ան-
մեղ, plorgemi-մղկտալ, fortigi-ուժեղացնել, frapi-զար-
կել, sin frapi-զարնւել, կպնել, deruligi-պտոյտ դործել,
espero-յոյս, malespera-յուսահատ, fali-ընկնել, flugi-
թռչնել, flugu-թռիւր, paŝi-քայլել, trapaŝi-քայլելով անց-
նել, subtilfela-քնքուշամազ, թաւամազ, mastro-տէր,
movi-շարժել, movigi-շարժել:

* *

Լուր-դա-լուրի բնագիրը,

Փորձեց առաջին ոչխարը, ետ-ետ քաշւեց, առջևի
ոտքերը բարձրացրեց և ուղեց թռնել:—Մի մայիւն
արձակեց և գնաց այծի հտից:

—Վահ, վահ, իմ անմեղ ոչխար, մղկտաց Հասօն:
Նայեց Զալխէին, մոռացաւ ոչխարին, ոյժ տաւ
նւագին:

Փորձեց երկրորդ ոչխարը, մինչև իսկ թռաւ, բայց

կալա աստիճանին, մի պտոյտ գործեց, խղճուկ կերպով
մայեց և գնաց դէպի խոր անդունդը:

— Թռէք, անցէք, իմ սիրուն ոչխարներ, երգում
էր Հասուն. թռէք, իմ թաւամազ գառնուկներ, եկէք
ձեր տիրոջ մօտ:

Ոչխարները էլ էին շարժւում, ետ-ետ էին գնում:

* *
* *

Տասն եւ վեցերորդ դաս:

Deksesa leciono.

Furiozis Haso li ne vidis ŝtupomankon. Kiom
li posedis amon kaj senton inspiris al fluto; per
triloj li dolĉigis la naturon... tamen la ŝafoj re kaj
reiradis.

Princo hontis je sia ago. Duonomortis Zalihe
de malespero.

Ŝanĝis Haso la melodion.

Nun li mem ne sciis, kion li ludas.

Laciĝis la vento, haltis la akvo, silentis ĉio.

Kiu ne aŭdis „Lur-da-lur“? al kiu ne povas
kontraustari eĉ ŝtoniĝinta koro. Kiun aŭdinte ek-
tremos amanta koro, ĝi estingiĝos. Kiun aŭdinte
frenezigiĝos amanta knabino, frenezigiĝos kaj sin ĵetos
al amato.

Ĝi estas admirinda, ĝi estas gloro de l'kantoj.

Ĝi estas ĝemo de anĝeloj, ĝi estas animo de
Haso.

* *
* *

Ո ճ ե Ր XVI.

1. Alkuris la birdo kaj poste flugis supren.
2. La mastro de ĉi tiu laborejo bone nutras siajn
laboristojn.
3. Kial vi ne iras plu? vi ne atingis
ankoraŭ vian celon.
4. Mia ĉevalo paŝas reen, mi
ne scias de kio ĝi ektimis.
5. Sur via surtuto man-
kas unu butono.
6. Ni devas meti tutan nian amon
kaj penon al klero de nia popolo.
7. Vi emocie
tremas je vido de ĉi tiu sceno.
8. Ni estas konfu-
zita, nepovinte plenumi nian promeson.
9. Via na-
turo estas tiela! vi ne povas esti ĉiam solida.
10. Kia faraĵo! ĉu vi ne hontas? ja vi duonomorti-
gas min de molespero?

* *
* *

(Շարունակութիւն)

Forte staras muroj de miljaroj

Inter la popoloj dividitaj;

Sed dissaltos la obstinaj baroj,

Per la sankta amo disbatitaj.

Sur neŭtrala lingva fundamento,

Komprenante unu la alian,

La popoloj faros en konsento

Unu grandan rondon familian.

Nia diligenta kolegaro

En laboro paca ne laciĝos,

Ĝis la bela sonĝo de l'homaro

Por eterna bon'efektiviĝos.

D-ro L. L. Zamenhof.

* *
* *

Լուռ կաց, սիրտ իմ, այս աշխարհում

Դարձ իմացող չես գտնի:

Մեղպեաներին ջուրն է բերում,

Ջուրն էլ մի օր կը տանի:

Գետի երեսն ընկած տաշեղ՝

Մենք գնում ենք հա առաջ:

Հանգիստ չունենք և ոչ մի տեղ,

Լող չկայ մեր հոգաջ:

Լուռ կաց, սիրտ իմ, ուրիշներին

Ափսոս է մեր ցան յայտնենք:

Դարդն ընկեր է մեզ անմեկին,

Մինչ զերեզման կը տանենք:

3. Յովհաննիսեան:

* *

Մասնիկներ:

tra-միջով, հիմնաւոր, օր. trahaki-ձեխքել, trave-
turi-գնալ, անցնել, tralerni-հիմնաւորապէս սովորել:

trans-միջով, վրայով, միւս կողմը, օր. porti-
տանել, transporti-տեղափոխել, transigi-անցկացնել
միւս կողմը:

tre-շատ, աւելի, treege-չափազանց, tre diligen-
ta-շատ աշխատասէր:

tro-աւելի, շատ աւելի, troa-չափից զուրս, troigi-
չափը անցնել, tromultigi-շատ շատացնել:

uj մասնիկը կազմում է բառեր, որ ցոյց են տա-
լի մի բան, որի մէջ պահուում է մի ուրիշ բան, օր.
sukerujo-շաքարաման, 2. պտղատու բոյս, օրինակ.
pomujo-խնձորենի, 3. բնակատեղի, օր. Rusujo կամ
Ruslando-Ռուսաստան, Turkujo-տաճկաստան:

ul մասնիկը կազմում է հասկացողութիւն արա-

բաժի, որ ունի որոշ որակութիւն, օր. ĉarma-գեղեցիկ,
ĉarmulino-գեղեցիկուհի, blinda-կոյր, blindulo-կոյր
մարդ, կոյր կենդանի:

um մասնիկը գրւում է, երբ չունե՞ք մեր միաբը
պարզող մի ուրիշ մասնիկ, օր. pleni-լցնել, plenumi-
կատարել, plenumi lian ordonon-կատարել նրա հրա-
մանը, nazo-քինթ, nazumo-պէնսնէ (ակնոց—okulvitro),
kolo-վիզ, kolumo-վզնոց, krucio-խաչ, krucumi-խաչել:

* *

Տասն եւ ճիւղերով դասի բառեր:

Provi-փորձել, reiri-հա գնալ, levi-բարձրացնել,
senkulpa-անմեղ, fortigis-ուժեղացրեց, ario-նւագ, sin
frapi-զարնւել, կաշել, deruligi-պոռոյտ գալ, malespero-
յուսակաւոր, flugu-թռէք, trapaŝu-քայլեցէք, subtilfela-
թաւամաղ, ŝafido-զառնուկ, veni-գալ, mastro-տէր,
movigi-շարժել:

* *

Ո Ն Ե Ր:

1. Ամեն հովիւ սիրում է իր ոչխարի հօտը և նը-
բանց մէջ աւելի ջերմ սիրում է ներքին, իր հօտի ու-
ղեկցին: 2. Տեսնելով Զալխէի հայացքը: Հասն մոռա-
ցաւ ամբողջ աշխարհը: 3. Մեռնող ներքի վիճակը,
հասկանալի է, չէր կարող գրաւել վերեւ բարձրացող
ոչխարներին, ամեն կենդանի թանկ է համարում իր
կեանքը: 4. Դուք փորձեցէք սովորել էսպերանտօն և
կը տեսնէք, թէ որքան նա դիւրամտօղի է, քաղցրա-
հնչիւն և լօգիկով լի լեզու է: 5. Ինչո՞ւ էք դուք մղկը-
տում ի զուր, դեռ դուք կարող էք վերականգնեցնել

առաջւան դրութիւնը: 6. Դուք պտտելով հանեցէք այս պտուտակները արկղը բացանելու համար:

* *

Էսպերանտական օրհներգ „Espero“ (յոյս),

L. L. Zamenhof-ի:

(Թարգմանութիւն):

Յաշխարհ եկաւ մի նոր բաղձանք, (զգացմունք),
անցնում է աշխարհով մի կոչ զօրեղ. զիւրահոս քամու
թևերի վրայ նա սաւառնում է մի տեղից միւս տեղ:

Նա չէ քարշում դէպի արիւնածառու սուրը ազգը
մարդկային, նա խոստանում է մաքուր ներգաշնակու-
թիւն, մշտապէս կուարար այս աշխարհին:

Ժողովում է նա խաղաղասէր ռազմիկներ անարատ
յոյսի նշանաբանով և արագապէս աճում է գործը էս-
պերանտիստների համերաշխ ջանքով:

* *
*

Լուր-դա-լուրի բնագիրը:

Կատարեց Հասօն—բացւածքը չէր տեսնում: Որ-
քան սէր ունէր և զգացմունք ներշնչեց սրննդին, գեղ-
գեղանքներով քարացրեց բնութիւնը... բայց ոչխար-
ները ետ-ետ էին գնում:

Ամաչեց աղան իր գործից, կիսամեռ հղաւ Զալ-
իւէն յուսահատութիւնից:

Փոխեց Հասօն եղանակը:

Այժմ ինքն էլ չգիտէր՝ ինչ էր նազածը:

Դադրել էր քամին, կանգնել էր ջուրը, լոռւ ա-
մեն ինչ:

Ո՞վ չի լսել «Լուր-դա-լուրը», որին չի դիմանալ
ոչ մի քար սիրտը: Որին լսելով՝ կը թրթռայ սիրող
սիրտը, կը մարի: Որին լսելով՝ կը գժւի սիրող աղջիկը.
կը գժւի և դէպի սիրածը կը սլանայ:

Սքանչելի է նա, երգերի փառքն է նա:

Հրեշտակների մրմունջը, Հասօի հոգին է նա:

* *

Տասն եւ եօթերորդ դաս:

Deksepa leciono.

Denove ekmoviĝis la ŝafaro, Multo de ili falis
malsupren.

Moviĝis Haso ankaŭ, kliniĝis antaŭen, ekvidis
la malfermaĵon.

Li divenis ŝion, ekrigŝdis princon.

Li sentis, ke Zalte estas perdita por li, kaj
li mem por la mondo.

Zalte moviĝis ankaŭ, ŝi ekrigardis al princo
ekrigardis Hason.

Ŝi konjektis, ke Haso estos perdita por ŝi kaj
ŝi mem por la mondo.

Kaj silentis ĉio...

Interrompiĝis „Lur-da-lur“, tremo de ĝia las-
ta noto forflugis morti en aeron...

Poste... aŭdiĝis unu krio...

Kaj subite du korpoj rapidruliĝinte en aeron,
foriris kune sin frakasi en fundo de intermontoj...
kaj unu ĉirkaŭbrakinte la duan.

Haso kaj Zalte-estis ili...

* *

P a t r o n i a.

Patro nia, kiu estas en la ĉielo, sankta estu Via nemo, venu reĝeco Via, estu volo Via, kiel en la ĉielo, tiel ankaŭ sur la tero. Panon nian ĉiutagan donu al ni hodiaŭ kaj pardonu al ni ŝuldojn niajn, kiel ni ankaŭ pardonas al niaj ŝuldantoj; ne konduku nin en tenton, sed liberigu nin de la malbono, ĉar Via estas la regado, la forto kaj la gloro eterne. Amen!

* *

Տասն եւ վեցերորդ դասի բառերը:

Ո Ն Ե Ր:

1. Վազեց թռչունը և յետոյ թռաւ վերէն: 2. Այս արհեստանոցի տէրը լաւ է կիրակրում իւր բանւորներին: 3. Ինչո՞ւ դուք առաջ չէք գնում, դուք դեռ չէք հասել ձեր նպատակին: 4. Իմ ձին ետ-ետ է գնում, ես չգիտեմ ինչուց նա վախեցաւ: 5. Ձեր սերթուկի վրայ պակաս է մի կոճակ: 6. Մենք պէտք է դնենք մեր բոլոր սէրը և ջանքը՝ մեր ժողովուրդը լուսաւորելու: 7. Դուք սաստիկ դողում էք, տեսնելով այս տեսարանը: 8. Մենք ամաչած ենք, չկարողանալով կատարել մեր խոստումը: 9. Այդպէս է ձեր բնաւորութիւնը. դուք չէք կարող միշտ ծանրաբարոյ լինել: 10. Ինչ վարմունք. միթէ դուք չէք ամաչում. չէ՞ որ դուք կիսամեռ էք անում ինձ յուսահատութիւնից:

* *

„Espero“ Համերգի շարունակութիւնը:

Անխախտ են կանգնած խոչընդոտները, (պարիսպները) հաղարաւոր տարիներ, իրարից բաժանւած

ազգութիւնների մէջ, սակայն նրանք յօդը կը ցնդեն սիրոյ սուրբ ուժով ցիր ու ցան արած:

Երբ չեզօք լեզւի հիմունքի վրայ կը հտականան՝ մէկը միւսին, համերաշխաբար ազգերը կը կազմեն մի ընտանեկան հոյակապ շրջան:

Մեր աշխատակից ընկերակիցները չեն ստրկանար, մինչև որ մարդկանց քեղեցիկ հրազը՝ մշտական օրհնանքը չիրականանայ:

* *

„Լուռ կաց սիրս իմ“... 3. Թովմանցիսեանի:

Silentu mia kor! en nia mond'

Kunsento por ni ĉie mortas, *)

Akvo venigas nin similajn

Kaj akvo iam nin forportas.

Sur river' falita splito,

Ĉiam pluen ni nin direktas,

Eĉ ne ripozas ni ie ajn,

Neniu nian ĝemon atentas.

Silentu mia kor! al aliaj

Vane diri nian ĝojrompon,

Sufero kolegas nin ĉiam

Kaj kondukos nin ĝis la tombon.

Tradukis K. Dj.

* *

Լուռ-դա-լուրի բնագիրը:

Շարժեցին ոչխարները, գլորեցին շատերը:

Շարժեց և Հասօն, կռացաւ, տեսաւ բացւածքը:

*) En teksto: „dolorscianton ci ne trovos“.

Շարժւեց Զաւլսէն էլ, նայեց աղային, նայեց
Հասօին:

Զգաց, որ Հասուն կորել էր իր համար. ինքն էլ աշխարհի համար:

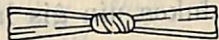
Եւ լռեց ամեն ինչ...

«Լուր-դա-լուրը» դադարեց, նրա խաղի վերջին
թրթռումը գնաց մեռնելու օդի մէջ...

Յետոյ... լաւեց մի ճիչ:

Ու երկու մարմիններ արագ պտոյա գործելով
օդի մէջ՝ գնացին միասին ջախջախելու անդունդի
խորքում... և միմեանց գրկում:

Հասոն ու Զալիսէն էին դրանք...
Վրթանէս Փափաղեան:

38673

Հ-Արմ.
2-141

1913 թ.

Շուտով տպագրուելու է «Babismo kaj Behaismo» —
Ատրպետի, Թարգմ. էսպերանտերէն Կ. Ջալալեանի:

Պատրաստ է տպագրութեան նոյնպէս նրա Թարգ-
մանութիւնը էսպերանտերէն:

«Պէպօ» Գ. Սունդուկեանցի:

Ինքնուրոյն էսպերանտերէն գրած:

«Parandzemo» dramo en kvar aktoj, laŭ ar-
mena historio de kvara jarcento.

և պատրաստուած են տպագրութեան Հայերէնի
Թարգմանած.

Ա. Պ. Անդրէեւի «Международный языкъ эспе-
ранто» և

Լիակատար բառարան «Հայերէնից էսպերանտօ»,
Դադրաշեանի «Հայերէնից Ռուսերէն» բառարանի ծա-
ւալով:

Ներկայ ձեռնարկը վաճառուած է Թիֆլիսի գրա-
վաճառանոցներում, Բագուի «Сотрудникъ» գրավաճա-
ռանոցում:

Հեղինակին դիմողները (Баку-Сабунчи. К. Джа-
лалян), 10% զիջում կունենան:

Գինն է 50 ԿՈՊ. ճանապարհածախսով:

«Ազգային գրադարան»

NL0232255

